

§ 1 Särskild debatt om klimatläget efter IPCC:s nya rapport

*Särskild debatt om
klimatläget efter
IPCC:s nya rapport*

Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jorden har feber, och den stiger för varje dag som går. Alla som har haft feber vet hur det känns. Redan vid 1,5 graders högre feber mår du rejält dåligt. Vid 2 graders högre börjar febern vara farligt hög om den är långvarig. Vid 3 graders högre feber är febern så hög att kroppen tar skada.

Vad som kan verka vara små temperaturskillnader kan få stor betydelse, både för kroppen och för vår planet. Jorden har redan feber, och vi som bor på den har ont i magen, eller borde åtminstone ha det.

1,1 grader – så mycket har jordens temperatur enligt IPCC:s rapport redan värmts upp. För planeten är detta en brinnande feber.

I Kalifornien kämpade i somras 10 000 brandmän mot bränder i över två månader. 31 000 människor flydde sina hem. Många av dem fick återvända till ingenting. Norra Tyskland och Belgien har drabbats av svåra översvämningar, så även Gävle som jag besökte för någon vecka sedan.

Fru talman! Världens länder, inklusive Sverige, har lovat att begränsa uppvärmningen av jorden till 1,5 grader. Redan där är det en hög feber. Men trots detta löfte är världen just nu på väg mot en uppvärmning på 3 grader. Det låter kanske inte så farligt, men för många kommer detta att vara skillnaden mellan liv och död, skillnaden mellan ett tryggt hem och ett liv på flykt, skillnaden mellan ett fungerande jordbruk och förödda, uttorkade jordar.

Vi kan inte förhandla med klimatet. 400 gigaton koldioxid – det är så mycket utsläpp som vi vet återstår innan vi med stor sannolikhet redan har passerat 1,5-gradersmålet. Det ger oss åtta år med dagens utsläppstakt – inte mer än så.

Fru talman! Vi befinner oss nu i ett klimatnödläge. Nu är det inte längre tid för tomma ord och tomma löften. Nu är det hög tid för oss att anpassa klimatpolitiken till verkligheten. Vi behöver göra ännu mycket mer än det vi tidigare har tagit på oss att göra. Och vi är i ett läge där alla måste göra allt som står i vår makt. Det duger inte längre att peka på någon annan någon annanstans någon annan gång.

Fru talman! Jag och Miljöpartiet har läst IPCC-rapporten. Det är skälet till att Miljöpartiet har kallat till denna debatt och att vi har samlats till debatt här i dag. Men vi drar slutsatser av den. Omställningen går inte till-

räckligt fort. Därför vill Miljöpartiet nu skärpa Sveriges klimatmål, så att vi är fossilfria redan år 2035, inte 2045. Det är om 14 år.

IPCC-rapporten har gett oss nya fakta på bordet som är ännu mer skrämmande än de vi redan hade framför oss. Nu kan vi välja väg. Miljöpartiet är redo att ta de beslut som krävs. Min fråga till de andra partierna är: Är ni det? Är ni beredda att gå med på att skärpa klimatmålet till 2035? Är ni beredda att tillsammans med oss sätta 2025 som stoppdatum för när den sista nya fossildrivna bilen får säljas i vårt land? Och är ni beredda att med oss lagstifta så att inga fossila bränslen får utvinna i Sverige?

Det är de tre frågor som jag vill ha svar på i dagens debatt.

Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Klimatförändringarna är vår tids ödesfråga. FN:s klimatpanels senaste rapport visar att det är bråttom att uppnå klimatmålen och minska våra utsläpp om vi ska nå Parisavtalets mål om att begränsa den globala temperaturökningen till maximalt 1,5 grader till 2030.

Situationen är akut. Vi talar nu om olika tippningspunkter för hur exempelvis havsströmmar och stora istäcken kommer att påverkas när effekterna blir än mer påtagliga än de redan är.

Ambitionsnivån i klimatarbetet behöver snabbt öka världen över. Alla länder har ett ansvar att minska sin klimatpåverkan och verka för att nå Parisavtalets mål. Vidare har givetvis rika länder som Sverige ett särskilt ansvar att gå före.

Varje år som nu går utan minskande globala utsläpp för oss snabbt närmare en global uppvärmning på 1,5 grader och därefter givetvis ytterligare uppvärmning. Det gör också hanteringen av klimatutmaningen och dess alltmer extrema effekter allt svårare. Användningen av fossila bränslen, framför allt kol och olja, måste snabbt fasas ut och upphöra för att vi ska ha en chans att möta de allra mest allvarliga konsekvenserna av klimatförändringen och leva upp till våra höga målsättningar.

Men ansvaret för klimatomställningen får aldrig vila på individen. Det är främst politiken, men också näringslivet, som måste möjliggöra för alla att leva hållbart. Vi socialdemokrater vill ta oss an uppgiften att klara klimatkrisen genom att modernisera Sverige, pressa ned utsläppen och ställa om till ett fossilfritt välfärdssamhälle.

Anf. 3 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! FN:s klimatpanel visar att människan ligger bakom klimatförändringarna och att vi ser konsekvenser i form av skyfall, torka och bränder som förändrar livsvillkoren för människor världen över. Vi såg det i somras i Tyskland, och vi såg det här hemma i Gävle.

Jag är övertygad om att vi kan lösa detta om vi börjar göra rätt saker. Men tyvärr har regeringen misslyckats. Klimatpolitiken präglas av ineffektivitet och symbolåtgärder som knappt minskar utsläppen här hemma.

Vid upprepade tillfällen har Klimatpolitiska rådet och Naturvårdsverket konstaterat att utsläppen minskar alldeles för långsamt för att vi ens ska vara i närheten av att nå våra klimatmål.

Miljöministern ställer frågor till övriga partier, men det är egentligen vi som borde ställa frågor till regeringen: Hur kan det gå så här illa?

Men det är inte konstigt, fru talman, att Miljöpartiets klimatpolitik döms ut av både väljare och experter. Regeringen vill ha fossilfri el, men lägger ned kärnkraften. Den vill ha elbilar, men bygger knappt ut laddinfrastrukturen. Den vill elektrifiera industrin, men inte förkorta tillståndprocesserna. Den vill ha batterier, men inte bryta mineraler. Den vill ha biodrivmedel och bygga hus i trä, men inte bruka skogen.

Vi måste börja säga ja till klimatåtgärder som gör skillnad på riktigt.

Jag vill lyfta fram ett antal punkter som är avgörande för att vi ska lyckas med omställningen.

För det första är det transporterna och industrin som står för de stora utsläppen. De behöver mer ren el. Det är därför som vi bland annat både vill behålla och bygga ny kärnkraft. Det är därför som Moderaterna också satsar 1 miljard på utbyggnad av laddstolpar och på ett utökat stöd till industrin.

För det andra behöver vi hjälpa näringslivet att ställa om genom att hjälpa industrin att satsa på ny teknisk utveckling, på kortare tillståndprocesser och även på infångning och lagring av koldioxid som ett komplement.

För det tredje är skogen helt central i klimatomställningen. Ju mer vi kan använda svenskt skogsbruk för att bygga hus i trä, ju mer vi kan göra kläder av träfibrer och ju mer vi kan köra bil på restprodukter från skogen, desto större insats kan vi göra för klimatet. Tyvärr vill dock regeringen att vi ska bruka mindre skog när vi i stället borde använda mer skogsprodukter.

Slutligen: Frågan är global, och det krävs globala lösningar. Jag skulle vilja se att den svenska regeringen tog på sig ledartröjan inför FN:s klimatförhandling om någon månad och att man driver frågan att fler länder måste sätta något slags pris på utsläpp. Alla experter är nämligen överens om att det är det som krävs.

Fru talman! IPCC:s rapport understryker att det är bråttom nu. Därför behövs en nystart för svensk klimatpolitik.

Anf. 4 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Den här debatten hålls för att vi ska diskutera klimatläget efter IPCC:s senaste rapport. Vi har kunnat lyssna på regeringens och Miljöpartiets domedagsteorier, där Per Bolund försöker skrämman folk till att rösta på Miljöpartiet för att rädda världen från undergång. Ingenting kunde vara mer felaktigt då Miljöpartiet inte erbjuder någon lösning på den avgörande frågan, nämligen hur mänskligheten ska kunna konsumera stabil och prisvärd energi i framtiden.

Fru talman! Vi vet hur det går när man bedriver miljöpartistisk politik på området. Vi har till exempel Tyskland, som har fått se chockhöjda elpriser och ökade utsläpp när man stängt ned kärnkraften. Vi har Kalifornien, som även de har stängt ned kärnkraft för att i stället förlita sig på väderberoende energi, och de har fått vänja sig vid strömavbrott. Nu har de börjat investera i fossilkraft för att kunna hålla elnätet igång.

Klimatfrågan handlar om energi, och det är inte genom att chockhöja priset på lätta lastbilar för småföretagare i hantverksbranschen som man löser detta. Problemet åtgärdas heller inte genom att vi ska betala 7 kronor för en plastpåse på Ica. Vi löser heller inte problemet när vi tvingar diesel-

bilister att tanka klimatskadliga importerade biodrivmedel som visserligen snyggas till den svenska statistiken men i stället ökar utsläppen globalt.

Fru talman! Vad kan då Sverige göra? Uppenbart är att vi måste tänka globalt. Vi kan bidra genom forskning och utveckling, till exempel med att få fram ännu bättre kärnkraft. Vi kan bidra med investeringar i internationella klimatprojekt. Vi bidrar inom ramen för EU:s utsläppshandels-system, vilket i sin tur gör att behovet av en ny nationell politik faktiskt minskar – internationell politik, men nationella mål och nationella styrmedel.

Vi måste också förmå de stora utsläppsländerna att sätta ett pris på koldioxid. Det är detta som kommer att avgöra utvecklingen vad gäller utsläppen framöver, och Sverige kan bidra till att göra skillnad. Men för att göra det måste man först städa bort den rödgröna plakatpolitiken på området. Den gör Sverige fattigare utan att bidra till minskade utsläpp globalt.

Anf. 5 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Klimatfrågan är verkligen vår tids ödesfråga; det har bara blivit mer tydligt i och med rapporten från IPCC. Det är ett hot mot vår ekonomi, mot världens ekosystem och mot levnadsförhållandena för miljarderna människor i världen – och här i Sverige.

Trots att det är en utmaning som kräver en omställning av hela vårt samhälle är vi i Centerpartiet hoppfulla om att vi kan vända utvecklingen. Vi vet mer än någonsin tidigare om klimatisen och dess negativa verkningar. Vi har all teknik som behövs för att bryta fossilberoendet. Vi har hållbara drivmedel och kan elektrifiera transportsektorn, vi kan generera minusutsläpp och vi kan bli allt bättre på att återvinna våra material i övergången till en cirkulär ekonomi. Vi vet vad som behöver göras, och nu behövs modet och ledarskapet för att genomdriva de reformer som behövs.

Fru talman! Klimatet räddas inte genom att man stoppar tillväxten och blickar bakåt. Vi minskar inte utsläppen genom att förkasta tillväxt och fattigdomsbekämpning och allt det goda som människans uppfinningsrikedom har gett oss. Tvärtom är det just genom den uppfinningsrikedomen och en grön tillväxt som vi klarar klimatomställningen. Vår teknik och smarta innovationer kan bidra till jobb och tillväxt här samtidigt som det ger minskade utsläpp i världen. Vi är övertygade om att hållbar tillväxt och den gröna omställningen är förenliga.

Vi kan dock inte ensamma lösa de globala klimathoten. Sverige kan och ska vara pådrivande i det internationella klimatarbetet. Vi vill att Sverige ska vara ett föregångsland i EU och att EU ska vara en föregångare i världen genom en vass klimatdiplomati och ambitiösa målsättningar.

Vi vill att det svenska biståndet tydligt inriktas på klimatomställning och anpassning. Vi ska arbeta för att EU:s klimatpolitik implementeras så att både Sverige och EU är klimatneutrala 2040. Vi vill vidga EU ETS till fler sektorer. Vi vill fasa ut alla subventioner till fossila drivmedel, både i Sverige och i EU.

Vi vill göra det möjligt för länder utanför EU att ingå i EU:s utsläppshandelssystem. Vi vill se ett nationellt mål för minusutsläpp i Sverige, och vi vill att minusutsläpp ska prissättas på EU-nivå. Det som släpper ut och smutsar ned ska fhas ut. Det förnybara och gröna ska gynnas.

Fru talman! Ska vi klara av att lösa mänsklighetens ödesfråga i vår tid krävs en klimatpolitik som ser till att alla krafter drar åt samma håll. Det innebär solklara ramverk som styr näringslivet mot hållbarhet. Det innebär internationell samverkan för att solidariskt minska utsläppen, och det innebär att politik, näringsliv, akademi och civilsamhälle krokas arm. Det är bara så vi kan vända utsläppskurvan, fru talman – och vi har inget annat val än att vända den kurvan.

Prot. 2020/21:156
8 september

*Särskild debatt om
klimatläget efter
IPCC:s nya rapport*

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.18 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 13.20 på grund av problem med ljudupptagningen.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 13.20.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Miljöpartiet för initiativet till den här viktiga debatten. Vi i Vänsterpartiet tog ett liknande initiativ 2019, då Klimatpolitiska rådet hade granskat regeringens klimatpolitik.

Det som klimatpanelen IPCC lär oss är att situationen är akut. Under de senaste 2 miljoner åren har det aldrig funnits så mycket koldioxid i atmosfären som det finns nu. Vi vet att vi just nu befinner oss i den snabbaste temperaturökningen på åtminstone de senaste 2 000 åren. Det är nu mindre än tio år kvar att uppnå Parisavtalets målsättning att begränsa uppvärmningen till max 1,5 grader. Situationen är akut.

Egentligen borde vi inte tala om klimatförändring. Det är en förskönande omskrivning för den klimatkris som vi nu befinner oss i. Hela samhället behöver ställas om. Alla politikområden måste ta sitt ansvar. Jag tror egentligen att vi alla vet på ett ungefär vad som behöver göras. Vi i Vänsterpartiet är mycket tydliga. Ja, Per Bolund, det behövs skärpta klimatmål. Vi vill att vi ska ha nollutsläpp i Sverige till senast 2035.

Vi behöver också en rättvis klimatpolitik. Det är inte okej att en liten grupp i samhället drar ifrån och ökar sina utsläpp med shoppingresor till London, inköp av stora fossilslukande bilar och annat. Det är väldigt viktigt att vi förenar minskade utsläpp med fördelning av samhällets ekonomiska resurser.

På samma sätt är det globalt. Det är vi i den rika delen av världen som har ätit upp den största delen av utsläppsmöjligheterna i världen, medan den fattiga delen av världen drabbas hårdast av konsekvenserna av våra utsläpp. Vi behöver global omfördelning och rättvisa.

Vi i Vänsterpartiet vill förbjuda nyförsäljning av bensin- och dieslbilar till senast 2025. Vi vill avskaffa alla miljöskadliga subventioner. Vi vill verka för ett minskat flygande. Nu under pandemin har vi sett ett kraftigt minskat flygande. Låt oss därför avveckla en del flyglinjer! Ersätt dem med digitalt arbete och tågresor! Vi kan avveckla flygplatser. Vi kan börja

med Bromma. Framför allt ska vi avveckla subventionerna till flygbranschen. De har dessvärre varit väldigt stora från regeringen under pandemin.

Fru talman! Det är så otroligt mycket som behöver göras, och vi behöver göra det nu. Om vi inte gör det nu, när ska det göras? Och om inte vi agerar, vem ska göra det?

Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! En tillbakablick på sommarens nyheter runt om i världen ger en tydlig signal om att klimatförändringarna påverkar alltmer i vår omvärld och även på hemmaplan. Ja, vissa av de väderhändelser vi har sett kan självfallet vara tillfälligheter, men i det stora hela händer det nu alldeles för mycket för att det ska kunna vara bara tillfälligheter: 49 ½ grad i västra Kanada, 48,8 grader på Sicilien, extrema skyfall i västra Tyskland, 162 millimeter regn på ett dygn i Gävle – listan kan göras betydligt längre bara för den här sommaren.

Klimatpanelen är väldigt tydlig i sin rapport. Det är inte normala variationer. Det är otvetydigt att det är vi människor och de utsläpp vi genererar som ligger bakom klimatförändringarna. Rapporten är till stora delar dysenter läsning och borde vara en väckarklocka för dem som inte redan vaknat.

Samtidigt, fru talman, är det kanske viktigaste budskapet i hela rapporten att det inte är kört. De goda nyheter IPCC kommer med är att det är osannolikt att de utsläpp av klimatgaser som vi än så länge har hunnit göra är tillräckliga för att medeltemperaturen ska stiga över en och en halv grad om vi agerar nu. De utsläpp som vi har gjort kommer visserligen att påverka klimatet för lång tid framöver, men vi har fortfarande en chans att begränsa uppvärmningen till en och en halv grad, och det måste vi ta fasta på av flera skäl.

Om man tar stora och avgörande beslut i panik blir de väldigt sällan bra och genomtänkta. Varken klimatskam, köttskam eller flygskam är särskilt effektivt. Skam och ångest föder rädsla, och det är en känsla som ytterst sällan leder till någon kreativ handling. Tvärtom förlamar den. Dessutom håller allt det här på att ta framtidstron från våra ungdomar, vilket är förödande.

Med de möjligheter vi har, inte minst tekniska innovationer och vårt hållbara svenska skogsbruk, ska vi vara ett föregångsland som visar att det går att ställa om på ett sätt som inte leder oss bakåt och stoppar utvecklingen. Om det är vårt mål att vi ska stanna upp kan vi lika gärna lägga oss ned och dö. Då kommer vi inte heller att få med oss fler av de stora drakarna, vars utsläpp vi verkligen måste klara att strypa. Den stora fråga vi måste ställa oss är hur vi ska få med oss Kina, USA, Indien, Ryssland med flera, för det är där vi har den stora vinsten att hämta.

Det ska vara lustfyllt och roligt att ställa om, och det ska ske med nya innovationer som är positiva för både människan och mänskligheten. Kan vi visa på det – då är vi ett föregångsland. Men om vi fortsätter med symbolpolitik, klär oss i säck och aska och backar in i framtiden är jag inte så säker på att de hoppfulla skrivningarna i IPCC-rapporten kommer till sin rätt.

Anf. 8 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Sommaren 2021 visade nyheterna dagligen naturkatastrofer runt om i världen. Aldrig har väl en väckarklocka ringt så starkt. I augusti kom IPCC-rapporten, där man slår fast att det är människan som orsakar klimatförändringarna. Därmed satte de punkt för den diskussionen. Osäkerheten beträffande konsekvenserna av olika utsläppsnivåer har minimerats. Man slår fast att vi trots överhängande risker fortfarande har möjlighet att nå 1,5-gradersmålet, även om det blir tufft.

Vi liberaler tar fasta på de utpekade möjligheterna. Vår klimatpolitik leder Sverige rätt. Vi anser att förorenaren ska betala. Därför ska också subventioner på fossil energi tas bort i Sverige, i Europa och globalt. Liberalerna fokuserar på åtgärder som verkligen dramatiskt sänker utsläppen och inte på meningslös symbolpolitik. Vi tror på teknikens kraft och teknikneutrala styrmedel, så att innovatörerna kan eliminera utsläppen. Individerna ska kunna förstå klimatavtrycken av sina val. Kostnaderna för att ställa om är höga. Därför kan klimatmålen bara nås i en ekonomi i tillväxt.

Dessa sju utgångspunkter styr vår konkreta politik rätt mot målet. EU är avgörande för klimatet och är lokomotivet i den globala klimatomställningen. Kraftfulla styrmedel ger likvärdiga förutsättningar för företagen och sätter press på omvärlden. Utsläppshandelssystemet måste skärpas, taxonomin måste göras teknikneutral och utsläppskraven på fordonen måste successivt höjas. Sverige ska gå före. Grundstommen i klimatomställningen stavas elektrifiering av våra fordon, av industrin och av jordbruket. Det måste ske i högt tempo, och nyckeln till omställningen heter energi. Men jag är djupt orolig för regeringens saktfärdighet och oförmåga att se hur allt hänger ihop.

Var finns logiken bakom att subventionera elfordon och bygga elvägar om man samtidigt skapar en elkris genom att vägra besluta om kärnkrafts-avfallets slutförvar?

Hur ska hela landet kunna blomstra när man rycker undan mattan för flyget och tar bort flygplatser i stället för att fokusera flygets utsläpp?

Hur ska industrin ställa om och kunna etableras när elnätet är instabilt och el saknas på grund av borttagen kärnkraft?

Det går inte ihop. Jag konstaterar att paradoxalt nog har regeringen själv blivit det största hotet mot den svenska klimatpolitiken.

Anf. 9 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Som vanligt är det många i den här salen som föredrar att säga att någon annan ska göra jobbet och som tycker att någon annan ska agera någon annanstans någon annan gång. Och det är förstås sant att alla världens länder måste göra mycket mer för att vi ska nå nollutsläpp i tid och förhindra en verklig klimatkatastrof.

Men det viktiga tycker jag är vad partierna inte säger. Moderaterna berättar inte om hur de kämpar för lägre klimatmål i EU och hur de vill sänka skatten på att släppa ut koldioxid för 7 miljarder. Centerpartiet berättar inte att de vill stoppa flygskatten, och de hotade till och med att avsätta mig för att flyget skulle slippa betala för sin klimatpåverkan. Kristdemokraterna berättar inte att de i ett slag halverade budgeten för miljö och klimat så fort de fick chansen 2018. Och Sverigedemokraterna berättar såklart inte hur de varje gång röstar ned alla förslag som gör det billigare att köpa en elbil

Prot. 2020/21:156

8 september

*Särskild debatt om
klimatläget efter
IPCC:s nya rapport*

och dyrare att förstöra klimatet. Det är tydligt att alltför många partier fortfarande är mer rädda för klimatpolitiken än för klimatkrisen.

Fru talman! Svaret på hur vi förhindrar klimatkrisen är egentligen ganska enkelt. Vi måste nu förbjuda de fossila bränslen som IPCC så tydligt säger står för majoriteten av all klimatpåverkan, och vi måste ersätta dem med förnybar energi och effektivisering. Vi måste bruka jorden och naturen på ett sätt som vårdar den, och inte missbruka den. Vi måste bygga ett samhälle och en ekonomi inom planetens gränser.

Men lika enkelt som svaret är, lika svårt verkar det vara för många partier att fatta de nödvändiga besluten. Miljöpartiet är ett parti som genomför förändring här och nu. Just nu förbereder vi ett förbud mot utvinning och exploatering av fossila bränslen i Sverige. Är ni andra partier beredda att ställa er bakom ett sådant förslag tillsammans med andra länder runt om i världen som är på väg att göra det?

Just nu produceras stål utan kol i Oxelösund. Just nu är mer än hälften av alla bilar som säljs laddbara, och snart öppnar batterifabriken i Skellefteå. De senaste åren har över 110 miljarder kronor investerats i vindkraft i Sverige, som ökar den förnybara elproduktionen till våra industrier och fordon.

Miljöpartiet vill att all industri i Sverige ska lämna den fossila eran bakom sig. Vi vill göra det enkelt för människor att resa med tåg både i Sverige och ut i Europa. Vi vill investera i utbildningar så att människor kan ta de tusentals nya gröna jobb som växer fram. Miljöpartiet vill se ett slutdatum för vårt fossilberoende år 2030. Vi har en plan för att ställa om Sverige. Frågan är: Hur ser er plan ut?

Anf. 10 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman och statsrådet! Regeringen har en plan, och den har vi provat nu i sju år. Det har inte gått så väldigt bra med tanke på att utsläppen inte minskar som de borde.

I stället borde regeringen ta tag i de kritiska frågorna, som handlar om att vi behöver dubbelt så mycket el till 2045 för att klara omställningen. Låt oss bara ta in det: dubbelt så mycket el till 2045!

I det läget säger regeringen: Vi vill inte att kärnkraften ska vara en del av detta. Jag kan hålla med om att vi behöver mer vindkraft och mer solenergi. Men varför har inte kärnkraften en plats i Miljöpartiets svar på klimatomställningen? Varför är kärnkraftsmotståndet viktigare än klimatomställningen? Och varför vägrar man att fatta beslut om slutförvaret av kärnavfallet? Till och med det statliga Vattenfall menar att det kommer att leda till att vi kan behöva stänga reaktorer 2024 om vi inte får en långsiktig lösning på frågan.

Anf. 11 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Elektrifiering är en väldigt viktig del för att klara klimatmålen. Därför kan vi vara glada över att Sverige har ett rekordstort elöverskott på grund av att den förnybara elen växer så snabbt. Anledningen till det är att det är den som är mest lönsam; det är den marknaden vill investera i.

Låt mig påminna Jessica Rosencrantz om att vi har en energiöverenskommelse som är klubbad av riksdagen. Den säger att man får bygga kärn-

kraft i Sverige. Problemet för Jessica Rosencrantz är att ingen vill bygga kärnkraft i Sverige, för den är helt enkelt inte lönsam.

Sedan måste vi såklart se till att vi kan fasa ut kärnkraften i den takt som krävs och ersätta den med förnybar energi, och det är precis det som håller på att hända i Sverige. Vi har en enorm möjlighet att bygga ut mer förnybar energiproduktion i Sverige, som kan leda till mer än en fördubbling av elanvändningen om det behövs. Men då ska vi också låta marknaden råda.

Min fråga till Jessica Rosencrantz är: Varför vill ni inte låta marknadskrafterna råda och marknaden bestämma vilken energi man vill investera i?

Anf. 12 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Det är lite skrattretande att man har straffbeskattat kärnkraften genom åren och sedan föreslår kraftiga subventioner av havsbaserad vindkraft och kallar det för marknadskrafter. Det kan vi lägga åt sidan.

Faktum är att vi behöver dubbelt så mycket el till 2045. Kärnkraften behöver vara en del av det. Experter varnar för att om den här regeringen inte fattar beslut om ett mellan- och slutförvar tillsammans riskerar det att leda till att ännu fler reaktorer stängs 2024.

Min fråga är: Kan regeringen garantera att ansökan nu går igenom när det gäller mellanförvaret? De flesta experter varnar för att när regeringen nu delar upp de här två besluten kan alltihop falla. Vad är regeringens löfte? Det är ju regeringen själv som har försatt Sverige i den här situationen.

Anf. 13 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är talande att Moderaterna vid varje givet tillfälle när vi pratar klimat vill ha en skendebatt om kärnkraften. Det är det enda man vill prata om, trots att kärnkraften står för en allt mindre del av svensk elproduktion. Nu är vi nere på 30 procent. Det skedde en ganska kraftig nedgång mellan 2019 och 2020. Trots det hade vi ett rekordöverskott på el, därför att den förnybara elen tar över och är mycket billigare att bygga.

Vi har fattat ett beslut i regeringen om att utöka kapaciteten i mellanlagret för kärnavfall. Det gör att vi inte kommer att hamna i en situation där mellanlagret blir fullt, vilket hade varit fallet om man hade följt Moderaternas linje. Det hade varit ett oansvarigt beslut för Sverige.

Vi ska se till att vi når det riksdagsbestämda målet om 100 procent förnybar el, men vi ska göra det på ett kontrollerat sätt som leder till att vi får mer el som vi kan ersätta fossila bränslen med.

Moderaternas fixering vid kärnkraft är inte en lösning på klimatutmaningen på något sätt. Den är för dyr, den är för långsam och den kan inte lösa våra problem här och nu.

Anf. 14 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Efterfrågan på energi är det som driver utsläppen i världen och i Sverige. Men regeringen har snöat in på en radikal biodrivmedelspolitik där vi importerar det allra mesta. Till stor del produceras bränslet genom klimatskadlig palmolja i Asien.

De beslutade reduktionsplikterna för väg och flyg kommer att öka behovet av biodrivmedel med närmare 100 procent. Vi kunde alla se hur die-

seln drog iväg med hela 70 öre i augusti när nivåerna skruvades upp. Det är något som slår mot landsbygden, jordbruket och skogsbruket. De två senare är centrala för att bidra till minskade utsläpp.

Jag undrar: Vad tror ministern att det skulle få för effekter om fler länder kopierade Sveriges biodrivmedelspolitik? Sverige vill ju vara ett föredöme. Om alla länder ville ha en sådan här reduktionsplikt – vad tror ministern då skulle hända med utsläppen i världen?

Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Till att börja med har regeringen också fattat beslut om att miljöskadliga biodrivmedel inte ska få användas, till exempel sådana som kommer från palmolja. Utan det vi ska använda är de klimatsmarta och bästa biodrivmedlen. Martin Kinnunen verkar inte ha förstått att vi kan producera biodrivmedel i Sverige, vilket är viktigt att komma ihåg, och denna produktion ökar. Det finns väldigt ambitiösa planer på att öka produktionen ännu mer.

På så vis kan vi sluta importera olja från Ryssland och Mellanöstern, det vill säga från länder som inte delar vår syn på demokrati och mänskliga rättigheter. I stället kan vi producera drivmedlen i Sverige, vilket ger svenska investeringar och svenska jobb. Men den vägen vill Sverigedemokraterna inte gå, och det är jag väldigt bekymrad över.

Jag skulle säga att den farligaste vägen att gå är den väg som Sverigedemokraterna vill gå: att inte göra något alls, att blunda för klimatkrisen och låsa fast människor i vårt land – även de på landsbygden – vid gamla tekniklösningar. De kommer att visa sig vara extremt dyra och göra det svårt för människor att klara sig och kunna leva på landsbygden.

Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Nu ska ju inte palmolja förbjudas. Däremot ska den vara certifierad. Men det kommer inte att funka eftersom man driver på efterfrågan på *all* palmolja genom att certifiera palmolja. Sverige kommer tyvärr att fortsätta bidra till skövling av regnskog i världen. Det skulle bli fullständigt katastrofalt om ytterligare och större länder införde en reduktionsplikt i närheten av Sveriges.

Det är riktigt att svensk biodrivmedelsproduktion ökar, men den kommer inte att kunna öka med 1 000 procent på tio år. Vi kommer fortfarande att ha en biodrivmedelspolitik som bidrar till ökade utsläpp i världen. Palmoljeproduktionen släpper nämligen ut betydligt mer om man räknar med indirekta effekter än vad exempelvis norsk olja gör.

Det är bättre att fokusera på elektrifieringen. Det är där vi har nyckeln. Detta stickspår betyder höga priser för konsumenter och dåliga effekter för klimatet.

Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag kan glädja Martin Kinnunen med att vi är på väg att nå klimatmålen för trafiksektorn. Detta är mål som man från många håll tidigare hörde var närmast omöjliga att nå. Men genom regeringens politik är vi på väg att uppnå en minskning av utsläppen med 70 procent redan till 2030, om nio år.

Det kan vi göra genom att använda flera verktyg. När Sverigedemokraterna låtsas använda några använder vi alla de som behövs. Vi använder

elektrifiering. Sverige är längst fram i EU vad gäller försäljning av laddbara bilar. Hälften av våra bilar är i dag laddbara. Vi använder biodrivmedel för de 5 miljoner bilar som rullar på våra gator. Vi gör inte som Sverigedemokraterna, det vill säga blundar för klimatproblemen och låtsas som att vi kan fortsätta som förut, utan vi ersätter fossila bränslen med förnybara. Dessutom ersätter vi ohållbara transportslag med hållbara. Vi investerar tungt i järnvägen. Vi ser till att bygga transporteffektiva samhällen som minskar efterfrågan.

Tillsammans ger det här en hållbar trafikpolitik som också kan användas av andra länder. Det är jag stolt över.

Anf. 18 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Centerpartiet har drivit på för att både Sverige och EU ska vara klimatneutrala till 2040. Det är välkommet om Miljöpartiet nu vill driva på för att året i stället ska vara 2035. Det motsätter vi oss inte på något vis. Men om det är något vi behöver är det inte nya klimatmål utan att vi visar resultat och att vi uppnår de klimatmål som vi har satt. Om Miljöpartiet ska driva 2035 som mål måste man också visa upp en handlingsplan som inte bara driver ut utsläppen utomlands.

Det är noterbart, fru talman, att utsläppen inte har minskat kraftigt under Miljöpartiets tid i regeringen. Det här är inte bara en slump. Det handlar om att man har haft svårt att lösa tillståndsfrågorna. Man har haft svårt att reda ut de långsiktiga villkoren för biodrivmedel. Man har haft svårt att få till bra villkor för att kunna etablera ny grön energi. Inte minst handlar det om att man har skapat en osäkerhet om den svenska skogen och dess roll i klimatomställningen.

Min fråga till statsrådet är: Varför ska en väljare lita på att Miljöpartiet klarar av att nå de klimatmål man vill driva?

Anf. 19 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är väldigt tydligt att Sverige framstår som ett exempel internationellt sett. När miljörörelsen klassar olika länders klimatpolitik är det Sverige som lyfts fram. När Ursula von der Leyen höll sitt tal State of the European Union lyfte hon fram ett projekt, nämligen Stål utan kol i Sverige. Det är ett innovativt industriprojekt som kommit till på grund av att vi har stöttat industriinvesteringar som leder till hållbarhet. När vi kan ställa om stålproduktionen i Sverige och gå från kol till vätgas kan vi kapa Sveriges utsläpp med 10 procent på ett bräde.

Det är genom de transformativa stegen som vi har möjlighet att både minska våra utsläpp och göra Sverige mer konkurrenskraftigt. Vi ser hur tiotusentals nya jobb nu kommer till i inte minst norra Sverige på grund av regeringens politik. Vi har vågat sätta mål. Vi har vågat driva industrin framför oss. Vi hjälper dessutom industrin att göra de investeringar som krävs. Detta är en utveckling som jag är stolt över, och vi ska fortsätta med den. Om vi fortsätter och även får mer stöd från andra partier har vi alla möjligheter att nå målen.

Anf. 20 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla är väldigt glada över att Sverige lyfts fram som ett föredöme, men vi vet att den svenska politiken hittills inte räcker. Det faktum att vi ligger längre fram än andra länder utgör inget

skäl till att luta sig tillbaka. Jag tror att alla här i kammaren är oerhört glada över att den svenska basindustrin har markerat att man vill ställa om och uppnå klimatneutralitet. Jag tror också att alla partier här är överens om att det är något som ska ha stöd från det allmänna.

Det jag talar om är dock de andra delarna i samhällsomställningen. Hur löser vi transportomställningen i hela landet? Hur ersätter vi materialet i byggnadsindustrin med hållbara material från svensk skog och svenskt jordbruk? Hur ersätter vi fossila kemikalier med hållbart baserade kemikalier? Där har den svenska skogen en oerhört viktig roll. Det är dessa delar som Miljöpartiet riskerar. Man riskerar att vattna ur den svenska omställningen. Jag hör inga svar på varför man gör det och hur man ska vända det hela så att vi kan nyttja alla krafter och resurser som finns för den gröna omställningen.

Anf. 21 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är väldigt glädjande att höra att alla andra partier är glada över den omställning som sker. Men det räcker inte att vara glad. Man måste också göra jobbet. Det är vad Miljöpartiet har gjort. Det är vi som har sett till att denna utveckling nu sker. Det har vi gjort genom att ha höga ambitioner, som vi har fått andra partier att ställa sig bakom. Vi har också gjort enorma investeringar i en industriomställning och en transportomställning som nu är igång för fullt.

Det är inte utan skäl som omvärlden nu tittar på Sverige för att se hur man kan klara av omställningen till ett hållbart samhälle och en hållbar ekonomi.

Det är dock viktigt att vi kan hålla blicken på flera mål samtidigt. Vi kan inte bara lösa klimatkrisen medan vi samtidigt orsakar en naturkris som blir ohanterlig för oss. Vi är inne i en sjätte artutrotning. Det gör att vi måste ta hänsyn till och ta ansvar för den biologiska mångfalden.

Miljöpartiets svar på det är att vi måste klara av att både vårda skogen – skydda den skyddsvärda skogen – och samtidigt bruka skogen på ett hållbart sätt så att vi kan få biodrivmedel och produkter som kan ersätta till exempel stål och betong. Vi tänker dock inte ha en ensidig politik så som Centerpartiet har.

Anf. 22 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Per Bolund glömde några saker i sin uppräknings av vad regeringen gör. Under coronapandemin har regeringen subventionerat flygbranschen med 17 miljarder kronor. Järnvägsbranschen har fått ungefär 2 miljarder kronor. Det har alltså blivit åtta gånger mer till flyg än till järnväg. Hur klimatsmart är det?

Regeringen förbereder för byggnation av nya motorvägar, vilket fördöms av en enig miljörelse och Naturvårdsverket. Jag tänker exempelvis på Tvärförbindelse Södertörn här i Stockholm. Nu senast har regeringen gjort ett budgetutspel om subventioner på 2 miljarder kronor till privatbilism redan det här året medan kollektivtrafiken inte får någonting i år och endast 1 miljard nästa år. Man kommer nu dessutom att urholka miljöbalansen för att tillmötesgå Sveriges näst största utsläppare, Cementa.

Per Bolund! På vilket sätt minskar detta våra utsläpp? Varför gör ni så här?

Anf. 23 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Till att börja med får man nog ta de där siffrorna med en nypa salt. Jag köper inte dem.

Det är tydligt att Miljöpartiet vill stå för en ordnad omställning till ett hållbart samhälle. Vi vill inte göra en omställning som leder till hög arbetslöshet, kaos och att vi helt enkelt inte har ordning och reda. Det tror jag är den bästa förutsättningen för att vi ska ha med oss folket. Om vi inte har ett folkligt stöd för den politik som förs kommer det att vara svårt att få gehör och kunna genomföra politiken i den takt som krävs.

Jag har svårt att förstå Jens Holm. Menar han att vi inte ska göra någonting för att få en ordnad leverans av det byggmaterial – cement – som vi i samhället är beroende av i dag? Ska vi riskera 200 000 människors arbeten? Är det Vänsterpartiets politik? Det är inte det jag hör från Vänsterpartiets partiledare i alla fall.

Men självklart är vi ambitiösa. Vi vill att alla delar av samhället ska ha nollutsläpp. Vi har färdplaner som är på väg att genomföras, men vi ska göra detta i den takt som samhället klarar av.

Anf. 24 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vi behöver verkligen en strukturerad omställning, och vi behöver verkligen ha hela samhället med oss. Därför är det så frustrerande att se att regeringen fortsätter att göda en liten klick med sina subventioner.

Vad är det som är fel med siffran när det gäller att 17 miljarder kronor går till flygbranschen? Det är de pengar som regeringen har gått in med till SAS, till andra flygbolag, till flygplatser och så vidare. Vad är det som inte är korrekt med siffrorna när det gäller att 2 miljarder kronor går till privatbilism i det senaste budgetutspälet och att 0 kronor går till kollektivtrafiken?

Självklart behöver vi rädda branscher när de drabbas, men det måste finnas några proportioner i detta. Vi ser en ensidig slagsida mot områden som släpper ut mycket och där det finns väldigt högljudda ekonomiska intressen. Men den stora massan, som är väldigt beroende av kollektivtrafiken till exempel, lämnas därhän. Det är inte en rättvis klimatpolitik, och det är inte heller en effektiv klimatpolitik.

Anf. 25 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag får väl notera att Vänsterpartiet tycker att vi ska göra en omställning som riskerar hundratusentals människors arbetstillfällen här och nu. Vi vill ha en omställning som leder till fler jobb i Sverige. Det är Miljöpartiets politik.

Men det är också lätt att stå vid sidan av och kritisera. Vill man få någonting gjort i svensk politik måste man vara på plats och göra jobbet och också förhandla – det är det som politik går ut på.

Jag är stolt över att vi nu skjuter till de pengar som människor som gör ett aktivt miljöval faktiskt har rätt till. När man väljer att köpa en elbil, som minskar vår klimatpåverkan, gör luften renare, minskar bullret och gör våra tätorter bättre, ska man såklart ha en bonus. Släpper man däremot ut väldigt mycket från sin bil ska man betala mer. Det är det som är regeringens politik.

Jens Holm menar uppenbarligen att man inte ska ge en bonus till den som köper en elbil. Man tror då att omställningen ska gå av sig själv. Det är inte det vi ser.

Vi är tvärtom stolta över att varannan bil nu är laddbar. Var fjärde bil är en ren elbil. Så är det på grund av att Miljöpartiet är i regeringen och tar ansvar.

Anf. 26 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Näringslivet och industrin är föredömen. De vill gå före och ställa om av flera skäl. De måste göra det om de ska ha en chans i konkurrensen, om de ska vara spelbara och om de ska vara med i matchen. Så enkelt är det.

Men i väldigt många delar gör regeringen vad den kan för att sätta käppar i hjulet för detta. Vi har tidigare i debatten hört om effektbrist och bristen på el. Vi har hört om kärnkraften och slutförvarsfrågan. Vi ska inte bryta cement i Sverige. Den ska vi få någon annanstans ifrån. Den svenska skogen ska vi inte bruka. Vi behöver en massa mineral till batterier bland annat, men det ska inte brytas i Sverige. Vi har långdragna och komplicerade tillståndsprocesser som regeringen inte vill göra någonting åt.

Vi ska ställa om, men jag måste fråga ministern: Med vad ska vi ställa om och till vad?

Anf. 27 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag tolkar det som en retorisk fråga, för jag tror att Kjell-Arne Ottosson också ser det som håller på att hända i Sverige. Vi får en snabbt ökande användning av eldrivna transporter. Elbilar och laddbara bilar håller nu på att ta över marknaden, och de drivs framför allt med förnybar el, eftersom det är den som ökar i Sverige. Det är en resurs som vi ska använda oss av.

Vi ser nu också hur Sverige leder utvecklingen när det gäller industriprocesser som inte längre är beroende av kol, som de har varit i ungefär 1 000 år. Det gäller till exempel stålproduktion. Nu går man över till vätgas, vätgas som produceras med förnybar el, som växer enormt snabbt i Sverige på grund av att vi har en politik som just gör det möjligt att investera och att få fram mer förnybar el i vårt land. Det är också det som våra industrier efterfrågar. När man frågar Northvolt vad de vill använda i sina industriprocesser och ladda sina batterier med säger de: Det är en konkurrensfördel för oss att vi har förnybar el som kan levereras. Det är det våra kunder efterfrågar.

Kristdemokraterna vill inte ge dem detta, utan man vill backa och använda sig av gamla tekniker och gamla lösningar. Det är inte vår väg framåt.

Anf. 28 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Ja, det är så som statsrådet Bolund säger: Vi ser absolut vad som händer. Bransch efter bransch uttrycker en väldigt stor oro över vad som händer när det gäller bristen på el, när det gäller bristen på cement, när det gäller hur vi ska bruka den svenska skogen, när det gäller våra gruvor och när det gäller tillståndsprocesser. Det är väldigt tydligt i hela vårt land att branscherna är oerhört bekymrade över vad som kommer att hända.

I sitt inledningsanförande sa statsrådet att alla måste göra allt. Men det gäller tydligen inte regeringen. Den är inte med i alla, för regeringen gör inte allt. Man vill inte ta vara på den svenska skogen. Man vill inte ta vara på den svenska mineralen, till exempel, och använda sig av den, utan den ska vi hämta någon annanstans ifrån. Det är precis det som Bolund tidigare nämnde att vi inte skulle göra. Vi skulle inte lägga över det på andra. Varför ska vi då inte göra detta själva, när vi har möjligheterna? Det är vår konkurrensfördel.

Anf. 29 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Debatter blir inte så givande om man slåss mot halm-dockor. Det är väl bättre att titta på verkligheten som den är.

Vi har absolut sagt att vi ska använda oss av den svenska skogen – det finns ingen tvekan om den saken – och det gör vi också. Och det finns möjlighet att använda skogen mer för att ersätta till exempel fossila bränslen och betong som har en stor klimatpåverkan. Det finns inte på något sätt ett förbud mot att bryta mineral i Sverige. Däremot är det självklart att man måste följa de miljölagar som Sveriges riksdag, bland annat Kristdemokraterna, har ställt sig bakom. Det borde vi inte behöva ha en debatt om här i dag.

Men det viktiga är också att vi använder de mest effektiva metoderna för att nå våra mål, och där vet vi att elektrifieringen är en otroligt bra väg framåt. Sverige ligger längst fram när det gäller att använda laddbara bilar. Försäljningen av dem ökar snabbast i Sverige i hela EU, och industrin leder utvecklingen globalt. Vi har internationella samarbeten där fler och fler länder vill lära sig av Sveriges resa mot att bli fossilfritt. Det borde vi kunna vara glada över.

Anf. 30 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Först vill jag nöjt konstatera att miljö- och klimatministern inte kunde hitta några fel med Liberalernas klimatpolitik. Tack för det! Jag delar den uppfattningen.

Däremot går regeringens politik inte ihop. Detta blir uppenbart för allt fler människor som drabbas av konsekvenserna. Företag och jobb uteblir på grund av elbrist och på grund av instabiliteten i elnäten när kärnkraften tas bort. Regeringen vägrar besluta om slutförvaret av kärnbränsle av ideologiska skäl trots att berörda organisationer är överens om en lösning. Detta är inte att ta ansvar för Sverige.

Hur ser statsrådet på Miljöpartiets ansvar för den elkris vi är inne i och för att välbehövliga företagsetableringar runt om i landet uteblir? Var är er plan?

Anf. 31 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Sanningen är väl snarare att det fanns så många fel i Liberalernas politik att det inte fanns möjlighet att få in det i ett treminutersanförande.

Jag vill gärna rätta Helena Gellerman. Vi har inte någon elbrist i Sverige. Vi har ett elöverskott. Vem som helst kan se i statistiken att det finns ett överskott av produktion av el i Sverige. Sedan är det självklart att man måste bygga ledningar när man anlägger nya industrier, precis som man måste bygga vägar när man bygger nya bostadskvarter. Det är klart att vi

är mitt inne i det arbetet. Vi håller också på, i hög takt och med stor energi, att se över detta så att vi kan korta till exempel tillståndstiderna.

Jag vill också rätta Helena Gellerman när det gäller slutförvaret. Vi har fattat beslut om mellanlagret, som ju är den kritiska tidsfaktorn när det gäller att klara av kärnavfallet. Det ger oss tid att faktiskt pröva slutförvarsfrågan på det allvar som den förtjänar. Det är en fråga som går hundra tusen år in i framtiden och som rör ett av de farligaste ämnen vi känner till. Det måste tas på allvar.

Anf. 32 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag anser att jag inte riktigt fick svar på min fråga. Dessutom tänker jag på det som statsrådet ville ha svar på. Det gäller målåret och att det ska ändras till 2035. Det ser jag faktiskt som dimridåer för att regeringen inte har en plan för hur vi ska nå målåret 2045.

Jag skulle vilja lyfta en annan fråga. Namnet på ert parti förpliktar. Ni säger att ni värnar både miljö och klimat. Jag har dock svårt att se hur er politik går ihop. Ni lägger ned kärnkraften, som tillsammans med vattenkraften är det som ger stabilitet i kraftsystemet, och ni förlitar er på biobio drivmedel, sol och vindkraftverk.

För att klara klimatomställningen kommer det att krävas en fördubbling av elenergin, och utan kärnkraften kommer den här politiken att slå väldigt hårt mot vår miljö och mot mångfalden. Hur ska ni klara det?

Anf. 33 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Till skillnad från Liberalerna och, tror jag, alla partier här inne har Miljöpartiet på allvar tagit intryck av IPCC-rapporten som kom för några veckor sedan. Vi har tagit fram en klimatifrdplan som vi kommer att presentera under hösten där vi redovisar precis de steg som vi ser behövs för att vi ska kunna inte bara nå målet 2045, vilket ju forskningen väldigt tydligt säger är för sent, utan faktiskt tidigare lägga det till 2035. Eftersom vi lyssnar på forskningen säger vi att då anpassar vi såklart målet efter den nya kartan och efter den bästa vetenskapen som vi har.

Vi har de beslut som behöver tas. Vi har en plan för hur vi ska göra det. Tyvärr hör jag ingenting från Liberalernas sida när det gäller detta. Det är snarare ett mantra som återkommer att den enda lösningen är kärnkraft, trots att kärnkraften är för dyr. Det är ingen som vill bygga den. Det tar för lång tid, decennier framåt i tiden. Klimatkrisen är här och nu. Låt oss lösa den här och nu!

Anf. 34 HANNA WESTERÉN (S):

Fru talman! Den socialdemokratiskt ledna regeringen har tagit och fortsätter att ta ansvar för en klimatomställning som skapar fler gröna jobb och gör det lättare för människor att kunna leva på ett hållbart sätt.

Vi har kraftigt ökat de lokala klimatinvesteringarna, vi fortsätter att stödja industrins omställning till fossilfri produktion och vi investerar i elvägar, laddstolpar och utbyggd cykel- och kollektivtrafik.

Investeringar i grön teknik och att fortsätta att underlätta för industrin att ställa om är väldigt centralt i vår klimatpolitik. Därför är till exempel regeringens satsning på Hybrit för fossilfri ståltillverkning avgörande för klimatet såväl som för fler jobb och starkare välfärd.

Regeringen satsar miljardbelopp för att minska transportsektorns klimatpåverkan. Genom ett förbättrat bonus–malus-system kan vi nå transportsektorns mål om att minska utsläppen med 70 procent till 2030 genom att stadigt styra mot fordon med lägre utsläpp.

Genom fortsatta satsningar på fler gröna jobb på landsbygden, en fossilfri fordonsflotta, en utbyggd elinfrastruktur och en fortsatt industriomställning kan politiken och näringslivet tillsammans skapa förutsättningar för människor att leva hållbart.

Vi har en stor och viktig uppgift framför oss. Det har framgått med all önskvärd tydlighet här i dag. Jag tror att den uppgiften är att bidra till att skapa fler jobb och också se till att ingen lämnas utanför när vi ställer om och blir världens första fossilfria välfärdsland.

Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack, Hanna Westerén! Klimatomställningen i Sverige bygger på två kritiska saker: mer el och mer skogsprodukter. Elen lägger man ned när man lägger ned kärnkraften; det har vi redan haft en debatt om. Men inte heller skogen ska ju brukas om man frågar den här regeringen, trots att skogen behövs för att bygga mer i trä och köra bil på biobränslen.

Trots att nästan en tredjedel av svensk skog redan är undantagen från produktion vill regeringen alltså att en yta lika stor som Västmanland inte heller ska få brukas. Miljöpartiet nöjer sig inte med det – de vill undanta dubbelt så mycket skog jämfört med i dag.

Därför undrar jag: Vad är Socialdemokraternas svar? Klarar vi klimatomställningen om vi ska bruka mindre av vår skog i framtiden? Står Socialdemokraterna bakom förslaget att undanta en yta lika stor som Västmanland från att brukas framöver?

Anf. 36 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag är fullständigt övertygad om att vägen framåt måste vara på en stadig kurs och att vi måste hålla ihop vårt land. Skogen är vårt gröna guld. Den har en enorm potential, och Socialdemokraterna står fullständigt bakom de jämställda målen för skogen kring produktion och bevarande av gemensamma värden.

För oss socialdemokrater är det fullständigt självklart att det finns en enorm potential i skogen givet dess roll i klimatomställningen. Därför ser jag egentligen inte någon anledning för någon att tveka kring Socialdemokraternas inställning när det gäller skogen. Den kommer att ha en central roll i omställningen, och vi är fullständigt övertygade om att det finns farbara vägar framåt.

Anf. 37 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag tror att alla som lyssnar på den här debatten och precis hörde Hanna Westerén har många frågor kvar. Vill Socialdemokraterna skydda mer eller mindre skog framöver? Behöver vi bruka mer eller mindre skog för att klara klimatomställningen? Står Socialdemokraterna bakom utredningens förslag att utöver det vi redan undantar från att brukas i dag ska vi alltså även undanta en yta motsvarande hela Västmanland?

Vad är Socialdemokraternas svar? Ska vi bruka mer eller mindre skog för att lyckas med klimatomställningen?

I SVT:s *Agenda* i söndags kunde vi höra miljöministern jämföra de svenska privata skogsägarna, vars skog, ofta familjeägd, har vårdats i generationer, med Bolsonaros skogsskövling i Amazonas. Är det även Socialdemokraternas syn när det gäller varför det svenska skogsbruket ska försvåras?

Anf. 38 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag tackar Jessica Rosencrantz för de kompletterande frågorna, även om jag upplever att merparten av dem var retoriska.

Som jag sa tidigare vill vi givetvis ta vara på potentialen i den svenska skogen. När det gäller Skogsutredningens förslag är vi inte färdiga med den frågan, men jag vill än en gång understryka vikten av att vi tillvaratar potentialen i den svenska skogen.

Vi har tidigare haft skogsdebatter där det har figurerat olika påståenden kring äganderätten. Äganderätten är central för oss socialdemokrater, och givetvis ska man kunna bruka sin skog på ett hållbart sätt. Jag tror inte att det gynnar någon att påstå att vi skulle fara med osanning eller påstå någonting om skogen som inte stämmer. Skogen ska få användas enligt sin fulla potential i klimatomställningen.

Anf. 39 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Vad vi ser i dag är en socialdemokratisk regering som är fast i klorna på ett krympande och desperat miljöparti. Resultatet vi ser är en nedstängningspolitik. Viktiga mineraler som behövs för omställning stannar i backen. Svensk byggindustri och den del av mineralindustrin som fortfarande tillåts verka hotas av brist på cement. Statliga Vattenfall har, egentligen mot sin vilja, tvingats offentliggöra regulatoriska meddelanden om att man i dag inte vet om man kommer att kunna driva kärnkraften vidare inom några år på grund av uteblivna beslut om slutförvaring.

Min fråga till ledamoten är: Hur långt ska det behöva gå innan Socialdemokraterna är beredda att ompröva sitt samarbete med Miljöpartiet?

Anf. 40 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag tror att allting måste ses som en helhet. Jag är oerhört stolt över att vara del av ett regeringsunderlag som har fått så mycket tillstånd på sju år när det gäller klimatpolitik. Vi ser ett sjudande arbete i klimatets tjänst runt om i hela landet. Jag har själv varit involverad i arbetet kring att få till mer effektiva tillståndprocesser, och jag vet att det är en prioritet för den sittande regeringen.

Jag kan beklaga att inte alla numera står bakom energioverenskommelsen. Där fanns det stabila spelregler för Sverige framåt. Jag tycker också att det är beklagligt att vi om och om igen diskuterar kärnkraft när kärnkraften i dagsläget, precis som sagts tidigare i den här debatten, fru talman, bedöms som olönsam. Den som vill bygga kärnkraft är ju fri att göra det, men det kommer inte att rädda klimatet. Det är för bråttom.

Anf. 41 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Man är fri att bygga kärnkraft i Sverige, sägs det ibland. Men får man bygga ett nytt kärnkraftverk var som helst i Sverige? Kan man söka tillstånd och bygga var som helst, eller är det på vissa begränsade

platser? Varför tycker Socialdemokraterna att man bara ska få bygga på vissa förutbestämda platser?

Har man tillåtelse att bygga moderna små, modulära reaktorer? Finns det några planer på att ta fram sådan lagstiftning?

Vi vet ju svaren på dessa frågor, men är det inte bättre att säga att ni inte tycker att det ska byggas kärnkraft och därför har väldigt hårda regler som i princip gör det omöjligt att bygga ny kärnkraft? Ingen kommer att lita på att man kommer att tillåtas verka, och därför finns det ingen anledning att investera. Är det inte bättre att vara ärlig med detta? Man får ju inte bygga kärnkraft, utan den får bara existera där de gamla reaktorerna finns.

Anf. 42 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Om man ska vara helt uppriktig får den som vill bygga ny kärnkraft också förtydliga för sina väljare och för dem som lyssnar var den i så fall ska byggas.

Vi socialdemokrater vill inte bygga ny kärnkraft. Vi tror på de förnybara energislagen och på den utveckling som just nu sker i Sverige. Där ser inte jag att ny kärnkraft har någon roll. Det är det korta svaret.

Anf. 43 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Det är glädjande att höra ledamoten Westerén i talarstolen säga precis det hon säger i miljö- och jordbruksutskottet från Socialdemokraternas sida när vi behandlar detta. Man är helt med på att den svenska skogen ska brukas. Den ska vara en del av och en kraftfull motor i den gröna omställningen. Det är jag väldigt tacksam för att höra.

Men faktum kvarstår – under den här och den förra mandatperioden, när man har suttit i regering, har man inte kunnat reda ut de långsiktiga villkoren för skogsbruket och dess roll i den gröna omställningen.

Detta blir, tycker jag, särskilt tydligt när frågan om EU:s nya taxonomi kommer upp på bordet. Där anger man inte skogen som en naturlig del av den förnybara omställningen, och man ger också den svenska vattenkraften riktigt dåliga villkor. Skulle detta bli verklighet hotar det inte bara den svenska omställningen utan också skogsägare och dem som arbetar i skogsbruket.

Jag undrar när Socialdemokraterna ska komma upp på banan, för den svenska skogen och mot EU:s förslag till ny taxonomi.

Anf. 44 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Frågan är i vilken ände man ska börja. Jag kanske ska börja med att förtydliga att ambitionen från Socialdemokraterna, som Magnus Ek själv redogör för och som vi också har redogjort för i utskottet, är densamma. Vi har höga ambitioner för den svenska skogen. Vi vet att den är fullständigt oundgänglig i omställningen.

Vi har också en otrolig utmaning framför oss när det gäller att hålla ihop hela landet genom omställningen. Vi vet att skogen och de villkor som vi presenterar för skogen kommer att vara en del av lösningen.

Från Socialdemokraternas sida är ambitionen alltså densamma: de jämställda målen, att låta skogen nå sin fulla potential och självklart också, i de fall det behövs, att stå upp för det svenska självbestämmandet när det gäller skogen.

Anf. 45 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag tackar återigen för dessa ord. Det ledamoten uttrycker är precis det som Centerpartiet och många andra partier i denna kammare också driver.

Men faktum kvarstår: Socialdemokraterna kommer inte upp på banan när vi från politikens sida har faktiska problem för svenska skogsägare och när EU:s taxonomi, i samklang med andra EU-förslag, nu gör att villkoren för skogen att fortsätta utvecklas som svensk basindustri men också att vara motorn i den svenska omställningen av samhället hotas.

Moderaternas och Centerpartiets Europaparlamentariker lämnade i förra veckan in en gemensam reservation mot taxonomin. Det är ett tydligt exempel på hur man kan agera som svenskt parti när taxonomin riskerar att landa så fel.

På samma sätt bör den svenska regeringen agera för att detta förslag ska tas tillbaka, arbetas om och läggas fram i en ny och bättre form. När får vi se den typen av aktion från Socialdemokraterna? Detta är ju avgörande för den gröna omställningen i Sverige.

Anf. 46 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag tror att Magnus Ek vet att vi socialdemokrater är vänner av samarbetslösningar och av att hitta breda lösningar. Jag tror att det, inte minst när det gäller den svenska skogen, kommer att vara fullständigt avgörande med breda lösningar och överenskommelser som håller över tid.

Jag är fullständigt övertygad om och trygg i den linje som jag vill att vi i Socialdemokraterna ska driva på EU-nivå. Det är än en gång att ha ett nationellt självbestämmande när det gäller skogen så att vi så långt som möjligt kan ta vara på skogens potential, oavsett om vi pratar om trähusbyggande, biodrivmedel eller någon annan av de nyttigheter som skogen kan leverera.

Anf. 47 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag uppskattar att Hanna Westerén tog upp vikten av att minska utsläppen från godstransporter på väg. Det är väldigt stora utsläpp vi pratar om – transportsektorn står för en tredjedel av Sveriges samlade utsläpp.

Ett stort problem är de kraftigt ökade transporterna med långtradare på våra motorvägar. Det är bara att titta på E4:an norrut och söderut och E20 och E18 västerut – det är fullt med långtradare. Det blir stora utsläpp och trängsel, och det är också en form av social dumpning för de lastbilschaufförer som kör där.

Hanna Westerén, i en byrålåda på ett av departementen finns sedan 2018 ett konkret förslag om en så kallad vägslitageavgift för långtradartransporter. Jag vill fråga när regeringen tänker införa förslaget om en vägslitageavgift för långtradartransporter. Det är det enskilt effektivaste sättet att minska utsläppen från tunga transporter på våra vägar. Varför lägger ni inte fram det?

Anf. 48 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Tack, Jens Holm, för frågan! Det är alltid uppfriskande när det kommer lite nya inslag i denna typ av debatt. Som vi har varit inne på

tidigare försöker regeringen ha en så bred verktygslåda som möjligt med så många åtgärder som möjligt som verkligen kraftfullt pressar ned utsläppen. Vägslitageavgiften kan vara en del av detta, men den är inte färdig för beslut.

Däremot finns det andra åtgärder som kraftigt bidrar till att gods förs över från våra vägar till järnväg och sjöfart. Detta är alltså inte det enda verktyget i lådan. Jag vill till exempel i sammanhanget lyfta fram ekobonusen, som faktiskt också gör stor skillnad på våra vägar när det gäller att pressa ned utsläppen.

Dessvärre kommer Jens Holm nog att få vänta en liten tid på vägslitageavgiften.

Anf. 49 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Detta visar tyvärr på regeringens handlingsförlamning på klimatområdet. Man går inte fram med de skarpaste förslagen, som verkligen skulle göra skillnad när det gäller att minska våra utsläpp. En samlad forskarkår säger att en skatt på långtradartransporterna är det enskilt viktigaste verktyget för att få ned antalet långtradartransporter på våra vägar, men också för att vi ska kunna föra över resurser till hållbarare transporter. Ekobonus är ett bra förslag, men det behövs mycket större resurser än så.

Sverige håller nu på att skämma ut sig i denna fråga. Nästan alla EU-länder har nu infört någon form av kilometerskatt på långtradartransporter, men Sverige har inte gjort det.

När vi tidigare budgetförhandlade med den socialdemokratiska regeringen tog vi fram det konkreta förslaget om en vägslitageavgift, men det ligger uppenbarligen fortfarande i den där byrålådan. Det tycker jag är djupt nedslående.

Kan Hanna Westerén ge ett konkret exempel på effektivare sätt att minska utsläppen än vägslitageavgift?

Anf. 50 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är lite beklagligt att man använder begrepp som "förlamning" när vi diskuterar en så allvarlig fråga och när vi faktiskt också kan påvisa en hel rad åtgärder som kraftigt reducerar utsläppen. Jag vill i sammanhanget lyfta upp bonus-malus, reduktionsplikt och ekobonus.

Det finns en rad åtgärder, och tiden går. Verktygslådan växer de facto, och det är också detta regeringen har tagit fasta på: att hela tiden med bred folklig förankring föra omställningen framåt och ha en rad åtgärder som slår olika i olika delar av landet men som har samma mål, nämligen att utsläppen ska minska kraftigt.

Anf. 51 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Om man googlar på Socialdemokraterna får man en del gamla träffar med epitet som "arbetarpartiet" och "industripartiet". Men det är som sagt gamla träffar och gamla epitet. I regering med Miljöpartiet har Socialdemokraterna låtit sig köras över totalt i många för Sverige väldigt viktiga frågor.

Jag skulle vilja fråga Hanna Westerén: På vilket sätt vill partiet Socialdemokraterna att vi ska lösa problemen med effektbristen, kärnkraften, cementen, skogen, gruvorna och tillståndprocesserna?

Den politik som regeringen driver i dag kan omöjligt vara Socialdemokraternas politik, annars har de gjort en enorm omsvängning.

Anf. 52 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Till att börja med får jag säga att jag blir lite smickrad och samtidigt lite förnärad över att Kjell-Arne Ottosson känner sig tvingad att googla på Socialdemokraterna. Vi är ju ganska många här som han kan ta ett litet samtal med, då vi med glädje ska berätta om både vår historia och vårt nuläge. Vi är alltså det enda arbetarpartiet. Omställningen handlar för oss om de gröna jobben. Det är fullständigt fundamentalt och centralt i vår politik. Det är också som vi i varje klimatsatsning som vi har lanserat också har sett till effekterna i hela landet och antalet jobb som växer fram. Vi vet att det finns jobb kopplade till elektrifiering, vi vet att det finns jobb kopplade till både nya och gamla gruvor och vi vet att det finns jobb kopplade till ny fossilfri produktion. Arbetarepartiet Socialdemokraterna mår alldeles utmärkt och står fortfarande på de svenska arbetarnas sida.

Anf. 53 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik:

Fru talman! Detta syns tyvärr inte utåt i de branscher som jag nyss nämnde.

Hanna Westerén nämnde gröna jobb och sa i sitt inlägg tidigare att ingen ska lämnas utanför. Några som denna regering verkligen lämnar utanför, som vi har hört i inlägg tidigare, är våra svenska skogsägare. Skogen är vår stora konkurrensfördel. Det är skogen som ska vara med och hjälpa oss i omställningen.

Kolinbindningen i skogen är 55 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Substitutionen, alltså att man byter ut koldioxidintensiva material, är 42 miljoner ton koldioxidekvivalenter per år. Skogsnäringen är klimatpositiv. Det hållbara svenska skogsbruket är oerhört viktigt. Ändå ska regeringen med Socialdemokraterna i spetsen vara med och stoppa skogsbruket. Man ska exproprierar mark från skogsägare som de har skött år efter år. Varför vill Socialdemokraterna inte använda sig av den svenska skogen?

Anf. 54 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Nu börjar vi hamna i situationen att vi står och har en strid om samma verklighet.

Som jag har försökt exemplifiera tidigare har Socialdemokraterna en djupt känd kärlek men kanske framför allt en stor tilltro till skogens potential i omställningen. Det är också därför som Skogsutredningen har varit central i att komma fram i de för skogsbruket väldigt komplicerade frågorna och faktiskt hitta en balans mellan de jämställda målen. Självklart ska vi producera alla de produkter och tjänster som Kjell-Arne Ottosson lyfte fram, och självklart ska vi också bevara och skydda där så behövs. Självklart kommer skogen att ha en central del för varje socialdemokrat som ingår i en regering.

Anf. 55 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Arbetet med att eliminera utsläppen har två delar. Samhället måste se till att använda fossilfri energi. Men sedan måste vi också

producera ren energi i tillräcklig mängd när den behövs och där den behövs.

Liberalerna har varit pådrivande i elektrifieringen inom januariavtalet, inte minst inom transportområdet. Vi tog initiativ till Elektrifieringskommissionen och har på område efter område drivit regeringen framför oss. Tyvärr har energiområdet inte legat inom januariavtalet, utan där har regeringen på egen hand tagit beslut. Vi ser nu resultatet av det, inte minst genom energikrisen i södra Sverige.

Min fråga är: Hur ser logiken ut bakom att man subventionerar fordon och vill bygga elvägar samtidigt som man skapar en elkris som gör att fordonen inte kan laddas?

Anf. 56 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Det känns alltid lite konstigt att lägga ord i andras mun, men statsrådet Bolund nämnde tidigare den situation som vi har på den svenska elmarknaden. Det är ändå så att vi har ett elöverskott men att vi har vissa utmaningar när det gäller överföringskapaciteten.

Jag tycker att det är väldigt beklämmande att vi om och om igen hamnar i diskussionen om det faktiskt finns hinder för elektrifieringen. Elektrifieringen kommer att vara fullständigt central för att klara omställningen för Sveriges del. Jag känner ingen oro för att elektrifieringen kommer att vara en fortsatt väldigt viktig del. Jag är fullständigt övertygad om att vi kan överbrygga de utmaningar som kvarstår, gärna tillsammans.

Apropå vad som ingick eller inte ingick i januariavtalet har det funnits vissa fundamenta i Sverige som dessvärre har brunnit upp eller gått sönder. Energiöverenskommelsen är en del, vilket jag bara kan beklaga.

Anf. 57 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag tackar för svaret, men jag tror inte att det är så många som håller med ledamoten om att det är beklämmande att den enorma energikris som vi är inne i kommer upp gång efter gång. Den måste lösas.

Jag vill ta upp en relaterad frågeställning. Socialdemokraterna anser sig värna jobben. Samtidigt saknar de drivkraften att ta nödvändiga beslut för att klara energiförsörjningen, vilket har resulterat i att man ute i landet har fått säga nej till företagsetableringar. Till exempel Robertsfors går därmed miste om 2 000 jobb.

Socialdemokraternas politik går inte ihop. Hur ska industrin kunna ställa om och nyetablera och jobb skapas när elnätet är instabilt och el saknas där den behövs?

Anf. 58 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag har förstått att man inte ska ha med sig attiraljer eller rekvisita i talarstolen, men ibland skulle det verkligen vara välgörande att kunna hålla upp en skylt där det står: Arbete pågår. Det är faktiskt det som händer i svensk industri just nu. Det pågår arbete, och det pågår en enorm omställning som främjas av de politiska besluten och av de politiska prioriteringarna. Flera av er som har talat i dag har varit inne på att det finns en enorm vilja att ställa om i svensk industri. Det är också någonting som vi från regeringens sida försöker möta. Det finns en enorm efterfrågan på Klimatklivet, på Industriklivet och på ekobonus. Arbete pågår. Det finns en fantastisk framtidstro när det gäller omställningen i industrin, och det

är just den som vi försöker ringa in och möta och göra bästa möjliga av i termer av jobb och utveckling i hela landet.

Anf. 59 JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Fru talman! Jag tror att det är dags att vi börjar prata allvar om att klimatkrisen är en energikris. Transporter och industri kommer att kräva att vi fördubblar vår elanvändning till 2045.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna säger att några av partierna i denna kammare, inte minst Moderaterna, pratar för mycket om kärnkraft. Problemet är att regeringen avvecklar kärnkraften. Vi är överens om att vi behöver mer förnybart. Den stora frågan är varför vi inte kan vara överens om att också kärnkraften behövs om vi ska lyckas med klimatomställningen och dubbla mängden el. Det är helt enkelt vansinne att lägga ned kärnkraften när vi behöver så mycket mer el.

Det är en klen tröst för företag och människor runt om i Sverige att miljöministern säger att vi inte har någon elbrist, när faktum är att företag inte kan göra investeringar runt om i landet för att elen inte finns när den behövs, eller att människor uppmanas att inte dammsuga vissa dagar på året för att elen inte finns när den behövs.

Det har pratats om marknadskrafter. Vi ser just nu hur kärnkraften byggs ut i Storbritannien och i väldigt många andra länder. Vi har företag som Uniper i Sverige som vill satsa på den nya tekniken. Vi ser hur statliga Vattenfall investerar i Estland. Men här hemma förhindras kärnkraftens potential och därmed klimatomställningen av att vi har ett mål som exkluderar kärnkraften – att man inte får bygga kärnkraft på fler ställen än där vi har kärnkraft i dag och att man subventionerar andra kraftslag.

Det är dags att vi börjar inse att det inte är bara klimatpolitiken som behöver en nystart. Det är också den svenska energipolitiken.

Anf. 60 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Jag har antecknat flitigt och verkligen försökt lyssna på Jessica Rosencrantz, men jag skulle ändå vilja ha en liten beskrivning av hur planen för Sverige och Sveriges omställning faktiskt ser ut enligt Moderaterna.

Jag tror att det är fullständigt avgörande att vi har en folkligt förankrad omställning där människor känner att det finns en plats för dem och där det faktiskt kan se olika ut i olika delar av landet. Det kan inte vara upp till var och en eller bara till den som gillar elbilar och kärnkraft. Har vi tiden för den omställning som Moderaterna målar upp? Jag är mycket, mycket tveksam.

Jag menar att en rättvis klimatomställning fordrar en rejäl verktygslåda med ganska rejäl bredd och att politiken ges långsiktiga spelregler och erbjuder fler jobb och trygghet i förändring. Men jag ser inte riktigt vilken den övergripande visionen för Moderaternas omställning är.

Anf. 61 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Hanna Westerén! Framför allt innebär vår klimatpolitik betydligt mer sänkta utsläpp än den politik som regeringen för i dag och som döms ut av Klimatpolitiska rådet och Naturvårdsverket därför att den är långt ifrån att nå målen.

Låt mig tydliggöra, om jag har varit otydlig: Jag tror att basen för omställningen är elen och skogen. Jag tror att vi måste bygga på de två delarna för att lyckas få industrin att bli fossilfri och bilarna att bli fossilfria. Det är därför Moderaterna satsar 1 miljard på utbyggnad av laddinfrastruktur. Det är därför Moderaterna satsar långt mycket mer än regeringen på Industriklivet och även på infångning och lagring av koldioxid. Det är därför vi vill göra det möjligt för företag som vill göra klimatsmarta investeringar att faktiskt få bygga ut i stället för att behöva vänta på tillståndprocesser som tar tio år. Det är därför vi behöver en politik där skogen får brukas, så att vi kan bygga hus i trä, göra kläder av träfibrer och köra bil på biobränslen.

Hanna Westerén får dock gärna förklara hur regeringen tänker vända utvecklingen.

Anf. 62 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Regeringen och Socialdemokraterna tänker att vi ska vända utvecklingen genom att pressa ned utsläppen och ställa om Sverige. Vi pratar om fordonsflottan och om infrastrukturen generellt. Vi pratar om en rad åtgärder inte minst riktade mot industrin i och med Klimatklivet och Industriklivet.

Industriklivet blir ju extra intressant i den vision som Jessica Rosencrantz målar upp eftersom Moderaterna tillför mer medel än vad som faktiskt kommer att kunna användas under den tid som reformen är i arbete. Det känns alltså som att man skjuter över målet där.

Avslutningsvis: Om Moderaterna nu har den här visionen för Sverige och är så angelägna om att pressa ned utsläppen, vilket är alldeles utmärkt – vem är det då man krokas arm med? Jo, då krokas man arm med Sverigedemokraterna, som mig veterligen inte har en plan för klimatet och möjligtvis inte ens tror på klimathotet som sådant. Vad är det för plan för Sverige?

Anf. 63 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Hanna Westerén!

Jag tror att Socialdemokraterna behöver ta ansvar för det parti i den egna regeringen som man har gett ansvaret för de här frågorna. Är det någon som är ett hot mot klimatomställningen just nu är det nämligen Miljöpartiet, som alltså inte vill att vi brukar skogen och inte vill att vi använder alla fossilfria energikällor för att ställa om.

Ja, tempot måste öka; det är väl i så fall bevisat av att pengarna i Industriklivet inte ens går åt. Det är också den respons jag får när jag pratar med företag runt om i Sverige: ”Vi vill gärna ställa om, men då behövs det elförsörjning till Oxelösund för att SSAB ska kunna lyckas.” ”Vi vill gärna tillverka stål utan kol, men då krävs det energiförsörjning i det här landet.” Tempot måste alltså öka, och det kommer det inte att göra under en regering som nedmonterar elproduktionen och säger nej till att bruka skogen. Då kommer vi att misslyckas.

Anf. 64 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja vända blicken ut i världen. Vi är nämligen alla medvetna om att vi här i Sverige är drabbade av klimatförändringar – det har framgått inte minst av IPCC:s rapport – men att de som drabbas

allra hårdast i den här krisen, liksom i andra kriser, tyvärr är de som redan har det sämst ställt. Det är världens fattiga och världens förtryckta och förföljda som kommer att drabbas allra värst också av klimatkrisens härjningar.

Från Centerpartiets sida har vi sagt att vi vill att svenskt bistånd ska bevaras på samma nivå som i dag men också starkt fokuseras på tre områden, däribland klimatomställning och klimatanpassning. Det handlar om att stötta dem som riskerar att få sitt levebröd utsuddat och dem som riskerar att drivas på flykt av klimatförändringarna. Det handlar också om att vi tror att vi kan vara med och bidra både med svenska resurser och med svenskt kunnande när vi krok ar arm med det svenska näringslivet för att se till att den gröna omställningen inte stannar i västvärlden och att världens i dagsläget fattiga inte behöver ta omvägen genom kol och olja när de lyfts ur fattigdom.

Moderaterna vill skära ned biståndsbudgeten med en tredjedel. Hur går det ihop med det vi behöver göra för att visa svenskt ledarskap?

Anf. 65 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! I Moderaterna är vi väldigt stolta över att vi har satsat mer på klimatbistånd och på internationella klimatinvesteringar än vad den regering som Centerpartiet har givit sitt stöd till gör. Jag är alltså väldigt stolt över att vi prioriterar globala insatser för klimatet, vilket den här regeringen inte gör.

När det gäller biståndspolitik är det precis som på andra politikområden rimligt att ställa krav på innehåll. Det är väldigt få andra områden där vi öronmärker procentsatser för vad som ska gå till vilka utgiftsområden. Vi ska ha en aktiv biståndspolitik både för att bekämpa fattigdom och för att bekämpa klimatförändringarna, men det behöver inte ta sig uttryck i siffrersatta mål utan i fokus på åtgärder som ger effekt. Där kan jag garantera Magnus Ek att vi kommer att lägga mer pengar på klimatbistånd och internationella klimatinvesteringar än vad den regering som Centerpartiet stöder gör.

Anf. 66 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Med förlov sagt: Att vi har haft enprocentsmålet beror ju på precis detta, det vill säga att vi inte ska ha ett politiskt race to the bottom och inte bli lite för taggade att låna pengar till investeringar i Sverige. De är säkert vällovliga, för det finns saker som behöver förstärkas – så är det – men som liberal vet jag också att det finns ett antal saker jag hellre skulle stryka ur statsbudgeten än det vi i solidaritet lägger för att stötta världens fattiga, bygga en grön omställning och främja demokrati och fattigdomsbekämpning i andra delar av världen.

När det gäller klimatbiståndet är det också så att det finns en oerhört underutnyttjad potential att växla upp varje svensk biståndskrona med investeringar från näringslivet i gröna omställningar. Redan i dagsläget har vi projekt för elektrifiering i Afrika, där vi växlar upp med en faktor på tio så att en svensk biståndskrona blir tio investerade kronor.

Jag måste ändå fråga hur det går ihop. Vi är nu på väg ut ur en global pandemi, och vi vet att hundratals miljoner människor riskerar att kastas tillbaka in i fattigdom samtidigt som vi skulle behöva öka det svenska klimatbiståndet – oavsett från vilken nivå vi pratar om. Hur går det här ihop?

Anf. 67 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Är Magnus Ek säker på att 1 procent är lagom? Ska det vara 2 procent, eller ska det vara 3 procent? Är det fler områden som Magnus Ek vill se den här typen av procentsatser för?

Jag håller med om att vi behöver bistånd, och eftersom detta dessutom är en klimatdebatt tycker jag att det är otroligt viktigt att betona vilket alternativ i svensk politik som gör satsningar på att hjälpa omvärlden att ställa om. Det är inte den regering som Magnus Ek stöder. Det är heller inte genom den regering som Magnus Ek stöder som vi kommer att uppnå störst global klimatnytta.

Trots att det bara är några månader kvar till FN:s klimattoppmöte tror jag att det är oklart för de flesta i den här kammaren vad den här regeringen egentligen tänker driva, förutom de mest uppenbara sakerna som alla är överens om – som att fler borde sätta högre mål. Var finns drivkraften hos den här regeringen att få fler länder att sätta pris på utsläpp? Var finns drivkraften från den här regeringen att verka på den internationella arenan?

Vi kommer att stå upp för ett ökat klimatbistånd, men vi kommer också att stå upp för regler på global nivå som gör att Kina, Indien och andra länder tar sitt ansvar i det globala klimatarbetet.

Anf. 68 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag skulle vilja börja med en viktig korrigerings av det Jessica Rosencrantz just sa, nämligen att den moderatledda regeringen lade mer pengar på klimatbistånd än den nuvarande. Det stämmer faktiskt inte. Det den moderatledda regeringen gjorde var att köpa billiga, osäkra utsläppskrediter i utvecklingsländer för att tillgodoräkna sig minskade utsläpp här. Det var bistånd till oss, inte till dem.

Jag skulle dock vilja prata om subventioner, för statliga subventioner brukar vara något som moderater inte tycker om – förutom när det kommer till bilar och flygplan. Då tycks det inte finnas någon större hejd på subventionerna.

Vi vet att flyget i dag subventioneras med mångmiljardbelopp i form av skattenedsättningar på bränsle, momsfrihet och så vidare. Nu vet vi också att våra flygplatser subventioneras därför att de inte kan drivas runt på ett bra sätt. Moderaterna vill fortsätta att subventionera Bromma flygplats. De vill inte lägga ned den. Swedavia säger att det inte går utan subventioner. Hur mycket mer subventioner ska Bromma flygplats få från Moderaterna?

Anf. 69 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag tackar så mycket för frågorna. Jag tror att Jens Holm blandar ihop korten när det gäller klimatbistånd och klimatinvesteringar, men jag ska inte uppehålla mig vid det.

Frågan om subventioner tycker jag är något märkligt formulerad. Vi tror att människor även i framtiden kommer att flyga, men de ska flyga grönt. Det är därför vi till exempel motsätter oss den typ av flygskatt som bara är en skatt på själva flygplansstolen men inte på bränslet. Jag vill gärna höra om regeringens planer för att förändra de regelverk som gör att man i dag inte får beskatta flygbränslet.

Jag och Moderaterna har varit med om att kräva av den här regeringen att man tar fram en reduktionsplikt för flyget som gör att vi blandar in mer och mer biobränslen för att minska flygets utsläpp. Vi satsar i vår budget på forskning och utveckling för elflyg, för vi ska ställa om flyget och inte stänga ned det. Då kommer också flygplatser att behövas i framtidens Sverige, precis som vi behöver järnväg och andra transportmedel.

Anf. 70 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Min konkreta fråga till Jessica Rosencrantz och Moderaterna är: Ska flygplatser i Sverige – i synnerhet Bromma flygplats, som ligger mitt i Stockholm – subventioneras med statliga medel? Swedavia, som äger och driver våra tio stora flygplatser, bland annat Bromma flygplats och Arlanda, har sagt att de inte kan driva vidare Bromma flygplats utan subventioner från staten. Swedavia har hittills fått ungefär 3 miljarder kronor i subventioner bara för att upprätthålla Bromma flygplats och en del andra flygplatser.

Moderaterna kämpar med näbbar och klor för att ha kvar Bromma flygplats. Men vi vet att allt flyg kan flyttas över till Arlanda. Vi vet också att vi kan ersätta en del med digitala möten och tågresor. Hur mycket mer vill Moderaterna subventionera Bromma flygplats med?

Anf. 71 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Vad är en subvention? Är det en subvention att vi bekostar rälsutbyggnad och järnvägsspår i Sverige? Det är klart att det behöver gå offentliga medel till att säkerställa infrastruktur i det här landet. Det inkluderar att vi ger stöd till exempelvis regionala flygplatser runt om i vårt land för att upprätthålla en flygplatskapacitet.

Jag förstår inte riktigt Jens Holms vurmande för att lägga ned Bromma. Den statliga utredningen kom ju fram till att det ger absolut noll klimat-effekt, eftersom det bygger på att man flyttar över kapaciteten till Arlanda. Det vore lite intressant att fördjupa sig i det någon gång vid ett senare tillfälle – nu har Jens Holm tyvärr inga fler repliker.

För Moderaterna är inte det viktiga Bromma som plats, utan att säkra att det går att flyga till och från Stockholm och i vårt land. Sedan måste det också ske på rimliga villkor, så att vi till exempel inte omöjliggör trafik de tider på dygnet då det riskerar att bli fullt. Men den här regeringen kan ju inte lova att Arlanda byggs ut motsvarande Brommas kapacitet.

Anf. 72 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Som jag nämnde tidigare består arbetet med att eliminera utsläppen av två delar. Dels måste vi börja använda mer fossilfri energi, dels måste vi ha ren energi där den behövs och när den behövs.

Liberalerna välkomnar att Moderaterna har lämnat energiöverenskommelsen och att man nu delar Liberalernas syn att kärnkraften har väldigt stor betydelse för omställningen. Liberalerna har varit pådrivande i elektrifieringen av samhället, inte minst inom transporter.

År 2019 avvisade Moderaterna dagens bonus–malus-system och utlovade ett eget förslag. Jag skulle gärna vilja höra när vi kan förvänta oss att Moderaterna kommer att lägga fram det här förslaget för att kunna driva på utbytet av fossildrivna fordon.

Anf. 73 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Helena Gellerman för frågan. Jag kan konstatera att det är väldigt positivt att det i dag är många partier som ser behovet av kärnkraften, för att börja i den änden. Energiöverenskommelsen var väl där och då ett nödvändigt ont för att säkerställa att det inte skulle bli ännu värre. Jag delar också Helena Gellermans engagemang för de elektrifierade transporterna, med elvägar, laddstolpar och så vidare.

När det gäller bonus–malus har Helena Gellerman helt rätt. Vi har tagit fasta på mycket av den kritik som har kommit från Riksrevisionen, Konjunkturinstitutet och många andra om att detta är ett väldigt dyrt sätt att minska utsläppen. Ett förslag från vår sida kommer att komma i närtid. Jag kan inte berätta mer än så i dag.

Anf. 74 HELENA GELLERMAN (L) replik:

Fru talman! Jag får tacka för svaret från Jessica Rosencrantz. Det är lätt att sätta sig på åskådarläktaren och säga att man ska ta bort något, men nu har ni haft två år på er att lägga fram ett nytt förslag. Jag lyssnar gärna och diskuterar bra förslag på hur man ytterligare kan driva på utvecklingen mot en fossilfri fordonsflotta. Vi har ju möjligheten att före 2040 ha bytt ut varenda bil i Sverige som går på fossilfri energi. Men det bygger på att föraren betalar.

Jag undrar om Jessica Rosencrantz kunde lyfta på förlåten lite och berätta vilken politik Moderaterna tänker föra. Den är väsentlig för att vi ska nå våra klimatmål, i och med att utsläppen från vägfordon står för 90 procent av utsläppen inom transportområdet.

Anf. 75 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag vill vara väldigt tydlig med att vi har kvar bonus–malus i vår budget tills vi hittar en bra ersättningsmodell. Men jag tror att det samtidigt är viktigt att börja ha en debatt om problemet med det stödssystemet. Det visade sig nu senast när pengarna plötsligt tog slut. Nu fyller man i och för sig på, men samtidigt ändrar man åter regelverken för vad som är en miljöbil och inte och för hur hög malusen respektive bonusen ska vara.

För att lyfta blicken lite tror jag att bilpolitiken förtjänar lite mindre ryckighet. Bonus–malus bidrar tyvärr till ryckigheten, utöver alla debatter vi haft historiskt om huruvida människor ska köpa etanol eller diesel och allt vad det kan vara. Vi behöver en mer förutsägbar bilpolitik.

Vi lägger 1 miljard på laddinfrastruktur. Det är också en del i att säkerställa att människor vågar köpa elbil och är kanske ännu viktigare än att ge bonus till några som möjligen ändå hade haft råd eller ge bonus till laddhybrider som sedan fortsättningsvis körs på fossilt.

Anf. 76 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det finns de här i riksdagen som säger att de är mer oroliga för klimatalarmism än för klimatförändringarna. Moderaternas partiledare Ulf Kristersson sa i en intervju med Expressen att han inte tror att det finns ett visst datum när världen måste ha minskat sina utsläpp, tvärtemot vad IPCC säger i sin rapport. I Moderaternas egen riksdagsgrupp finns det ledamöter som konsekvent ifrågasätter klimatforskningen, som glatt åker på konferenser med likasinnade klimatförnekare och som är bekymrade ”över att klimatfrågan tagit sådant enormt utrymme i samhällsdebatten”.

Det fanns en tid när Moderaterna sa att det är roligare att säga ja. Ändå ägnar ni er nu med full kraft åt att säga nej, nej och nej till alla klimatförslag som skulle kunna minska utsläppen här och nu.

Min fråga till Moderaterna och Jessica Rosencrantz är vilka slutsatser ni drar av IPCC-rapporten. Är ni redo att skärpa de svenska klimatmålen och att vidta de åtgärder som faktiskt minskar utsläppen här och nu och gör att vi håller oss inom klimatets gränser enligt vetenskapen?

Anf. 77 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman! Jag tackar Per Bolund för frågorna. Jag kan trygga Per Bolund med att klimatengagemanget är starkt i Moderaterna. Det är också därför vi i flera mätningar ser ett ökat förtroende för vår miljöpolitik när man frågar väljarna. Det är vi glada för. Vi tror att det handlar om att man riktar fokus på rätt saker.

Jag kan gärna diskutera mål med Per Bolund. Problemet är dock att dagens mål inte nås med regeringens politik, långt ifrån. Då kan det diskuteras hur seriöst det är att börja inleda en ny debatt om att skärpa mål som man inte ens är i närheten av att nå. Jag kan gärna diskutera det, men jag tror inte att det är den skärpningen som kommer att lösa problemen om vi fortsätter att göra fel saker. Om vi fortsätter att nedmontera elproduktionen, säger till Sveriges 300 000 privata skogsägare att de inte får bruka sin skog, inte bygger ut laddinfrastrukturen och inte gör de insatser som krävs spelar skärpta mål ingen roll.

Anf. 78 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! En bra idé är att se verkligheten som den faktiskt är. Verkligheten är att vi ökar svensk elproduktion och att vi i allra högsta grad använder den svenska skogen för att göra klimatnytta.

Det är också viktigt att se verkligheten som den är även när man lyssnar till forskningen. Vi hade hoppats på att Moderaterna var ett parti som faktiskt på allvar lyssnade till forskningen.

Jag hade tre frågor i början av debatten som jag tänker ställa till Jessica Rosencrantz igen eftersom vi inte får något svar på dem.

IPCC är tydliga med att vi måste höja ambitionerna och göra mer. Vi har nu snabbare minskningar av utsläpp för varje år som går. Vi rör oss i rätt riktning, och vi håller på med en omställning.

Är ni beredda att gå med på att skärpa klimatmålet till noll utsläpp till 2035? Är ni beredda att tillsammans med oss sätta 2025 som stoppdatum för när den sista nya fossildrivna bilen får säljas i vårt land? Och är ni beredda att med oss lagstifta så att inga fossila bränslen får utvinnas i Sverige? Det är ja- eller nej-frågor. Kan vi få ett svar?

Anf. 79 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik:

Fru talman och Per Bolund! Jag diskuterar som sagt gärna alla de här frågorna. Men Per Bolund börjar i fel ände.

Man pratar om att förbjuda nya bilar som går på fossila bränslen år 2025. Okej, vad ska då de gå på när regeringen nedmonterar elen och inte bygger ut laddstolparna? Ska vi köra elbilar på polsk kolkraft i framtiden? Nej, då ställer inte Moderaterna upp på det.

Men om det finns en plan framåt för att se till att det finns alternativ för människor är vi beredda att diskutera alla möjliga åtgärder, för vi vill åt samma håll. Vi vill att transporterna och industrin ska bli fossilfria, men er politik handlar om att börja i fel ände. Man måste först skapa alternativen för människor.

Det är löjligt att ni fortfarande står i den här kammaren och påstår att vi har elöverskott. Ska vi diskutera människors elbehov som att det är något slags helårsbasis vi förhåller oss till? Ska vi bortse från att företag inte kan etablera sig för att det inte finns el? Vi måste börja i rätt ände. Då är jag gärna beredd att diskutera alla möjliga åtgärder.

Anf. 80 MARTIN KINNUNEN (SD):

Fru talman! Som jag förde fram i mitt första anförande är det världens energipolitik som är grundläggande i arbetet med att minska utsläppen. Här har Sverige redan gjort jobbet genom att bygga ut vattenkraften, bygga kärnkraft, bygga effektiva kraftvärmeverk och etablera fjärrvärménät. På så vis har vi kunnat fasa ut fossil energi.

Den socialdemokratiskt administrerade miljöpartistiska politiken har med centerpartistiskt inflytande den senaste tiden handlat om att försöka slå sönder detta genom att göra oss beroende av osäker, väderberoende kraft som är dåligt anpassad till vår svenska elinfrastruktur. Detta resulterar i höjda elpriser, höjda nätavgifter och ökat beroende av import av fossil framställd elektricitet. Problemen med effekt i våra nät är ännu större, och det leder till att företag på många håll får svårt att etablera sig. Framtida regeringar måste arbeta för att vända detta så att Sverige åter kan bli ett energipolitiskt föredöme för vår omvärld.

Fru talman! Utöver de åtgärder som Sverige kan bidra med för att minska utsläppen måste exporten nämnas. Ju fler varor och tjänster vi kan sälja från Sverige och ju mer mat vi kan framställa i Sverige, desto mer bidrar vi till att minska utsläppen i vår omvärld.

Detta skulle dock kunna bidra till att motverka de nationella målen. Om man odlar fler grödor och producerar mer livsmedel i Sverige kan det givetvis leda till höjda utsläpp, men det är också därför vi behöver bättre klimatmål. Det nationella fokuset på de svenska klimatmålen är inte sunt. Det kunde vi läsa tidigare i veckan, när ledande svenska klimatekonomer med John Hassler i spetsen tydliggjorde just detta.

Vi har EU:s utsläppshandelsystem, som vi i Sverigedemokraterna ställer oss bakom. Det ska bli intressant att följa arbetet.

Anf. 81 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Martin Kinnunen lyfter fram beroende. Jag skulle vilja lyfta fram ett annat beroende, för som jag uppfattar det står Sverigedemokraterna för ett fortsatt oljeberoende.

Givet det som Martin Kinnunen alldeles nyss föredrog kring vikten av att Sverige blir självförsörjande och står starkare tänker jag i samma termer att vi har en unik möjlighet i och med klimatomställningen att bygga svensk motståndskraft mot klimatförändringarna. Vi kan bygga en styrka i att inte vara så beroende av andra. Vi kan åstadkomma robusta system till skydd för klimatet. Vi kan fasa ut de fossila bränslena och minska vårt oljeberoende och därmed vårt beroende av andra.

Vi blir väldigt sårbara, och vi skulle kunna öka vår försörjningsförmåga och även ställa om. Sverige kan gärna vara ett föredöme, men Sverigedemokraternas väg mot detta föredöme verkar se väldigt annorlunda ut om man jämför med vägen för till exempel det parti jag företräder. Varför missar Sverigedemokraterna chansen till försörjningsförmåga på det här området?

Anf. 82 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Jag förstår inte riktigt utgångspunkten i frågan. Hela världen är beroende av fossil energi i dag. Det gäller våra kläder, våra maskiner och våra hus. Det är fortfarande så att allt skulle ramla ihop om det inte fanns fossilt material i det – tyvärr.

Men vi har fantastiska möjligheter att komma ur detta. Och det är dit vi är på väg, exempelvis med elektrifiering av fordonssektorn. Det tror vi i Sverigedemokraterna stenhårt på, och vi kommer att komma dit. Människor efterfrågar eldrift, och människor kommer också att köpa eldrift. Men allting kommer inte att gå över en natt.

Vi kan dock inte bli kvitt oljeberoende genom att till exempel hitta på att vi ska tillfredsställa allting med biodrivmedel och sedan på något sätt tro att vi ska kunna öka produktionen i Sverige med 1 000 procent. Det handlar om flyg, vägsektor och båttrafik. Allting kan inte försörjas med biodrivmedel. Men eldrift kommer, och det är på gång.

Anf. 83 HANNA WESTERÉN (S) replik:

Fru talman! Klimatutmaningen är inte något som någon har hittat på. Tillgången på biodrivmedel och alternativa lösningar är ingenting som någon har hittat på. De finns tillgängliga för oss alla, och vi har möjlighet att politiskt prioritera dem.

Min fråga handlade om det oljeberoende som jag upplever att Sverigedemokraterna vill att Sverige ska fortsätta med. Jag tycker att det låter fullständigt ohållbart att vi ska fortsätta att premiera bensin och diesel i stället för att stötta den svenska befolkningen till en hållbar omställning, där vi litar mycket mer till förnybara bränslen och till elen.

Anf. 84 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna står bakom en hållbar omställning. En hållbar omställning av vägtrafiksektorn sker via eldrift och inte via ohållbart producerade bränslen. Det har till den största delen varit palmolja som de har producerats av, och så kommer det sannolikt att fortsätta att vara. Vi får se hur statistiken ser ut framöver.

Dessa bränslen är ju värre än fossil diesel! Jag tar mycket hellre olja från Norge till bränsle än att använda palmolja, som är mycket sämre. Det är bara att fråga vilken forskare som helst när de mäter de indirekta effekterna och ser vad det här innebär för biologisk mångfald och djurliv. Det har fruktansvärda effekter på vår natur.

Anf. 85 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Det är inte första gången jag debatterar med ledamoten Kinnunen i miljö- och klimatfrågorna, och vi kommer att få göra det under

lång tid framöver. Det är ett par frågor som kommer upp efter att jag har lyssnat på Martin Kinnunen i dag.

Den första är: När ser egentligen Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna att vi ska ha klarat av omställningen? I dag har man från Sverigedemokraternas sida kritiserat omställningen i fordonssektorn, och man har kritiserat det som gäller kläder och förnybar energi. Man har snart sagt kritiserat det mesta förutom just kärnkraften.

Min enkla fråga är därför: När ser Sverigedemokraterna att det här ska vara genomfört? Ni har ju så svårt för många av de alternativ som gör att vi faktiskt kan börja ersätta det fossila.

Den andra frågan rör samma sak som jag frågade Jessica Rosencrantz om tidigare, nämligen när Moderaterna vill kapa det svenska biståndet ned till 0,7 procent, nästan en tredjedel. Men Sverigedemokraterna ska alltid vara värst och vill kapa det med hälften – i en tid när vi har en global pandemi och ett större behov än någonsin av att visa ett ledarskap och solidaritet i klimatomställningen.

Hur ser ledamoten Kinnunen på detta, och hur går det ihop?

Anf. 86 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Vi här är ju politiker. Jag vet att det är oftast är en dålig idé för politiker att gissa sig till en teknikutveckling eller att försöka driva fram teknikutveckling med subventioner som döms ut av alla finanspolitiska expertinstanser samt av klimatekonomerna. De är dåliga och ineffektiva. De styr dåligt, skapar orättvisa och kostar helt enkelt betydligt mer än de smakar.

Vi kommer garanterat att få se en elektrifiering av fordonsflottan. Men exakt vilket årtal det skulle bli utan subventioner är svårt att säga. Det skulle förmodligen inte bli särskilt mycket annorlunda, men det kanske blir några år senare. Det är dock inget som har någon avgörande effekt.

En avgörande effekt för att minska utsläppen i världen är teknikutveckling och prissättning av utsläpp. Om inte detta sker kommer utsläppen inte att minska. Vi vet redan att Kina sannolikt inte kommer att minska utsläppen de närmaste tio åren. Målsättningen måste vara att de i alla fall ska börja prissätta utsläppen högre än vad de gör i dag.

Anf. 87 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag hoppas att alla som lyssnar till ledamoten Kinnunen hör precis det jag hör. Vi kan inte gissa oss fram till när vi ska ha klarat av omställningen. Det betyder i klartext att vi i så fall inte ska sätta mål för när vi ska göra det.

Subventioner är dåliga, sägs det. Det kan de absolut vara. Det vet även jag som liberal. Men det är ett verktyg i verktygslådan som vi behöver ersätta. Jag har också hört ledamoten kritisera de miljöskatter som regeringen har. Det finns en del av dem som man kan kritisera. De kan säkert vässas.

Men här har vi hört Sverigedemokraterna i princip på ett bräde avhända oss alla de verktyg som politiken har att skicka fram för att styra klimatomställningen, visa riktningen och sätta ramverk för när vi ska klara av det här. Det är att abdikera från det politiska ansvaret för klimatfrågan. Därtill vill man minska ett av de viktigaste verktyg vi har för att bygga en grönare,

fredligare och mer hållbar värld, nämligen det svenska biståndet, med hälften. Detta är, fru talman, inte seriöst i en klimatdebatt.

Anf. 88 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Sverigedemokraterna vill mycket riktigt minska biståndet kraftigt. Det är överdimensionerat och ineffektivt i dag. Sverigedemokraterna är övertygade om att vi kan hjälpa fler människor till en betydligt lägre kostnad och på så vis i stället finansiera viktiga reformer här i Sverige, till exempel stärka pensionerna, vården, skolan och brottsbekämpningen. Även detta är mycket viktig politik.

Ledamoten nämner mycket viktiga saker som ska hända framöver, men det absolut viktigaste styrmedlet som vi har tillgång till och som vi är tvingade till att vara en del i är EU:s utsläppshandelssystem, vilket är väldigt bra. Det är det främsta och mest effektiva verktyget, och Sverigedemokraterna står till fullo bakom det. Däremot kan vi säkert komma att ha olika uppfattningar om vilka nivåer och årtal man ska sätta gränser vid. Det här är dock ett effektivt verktyg för att minska utsläppen.

Anf. 89 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Vi debatterar i dag rapporten från FN:s klimatpanel. De flesta av oss är övertygade om att slutsatserna som kommer fram är skrämmande. Aldrig någonsin har det i modern tid funnits så mycket växthusgas i atmosfären som i dag.

Jag lyssnar noga på Martin Kinnunen från Sverigedemokraterna, och jag har även lyssnat noggrant på många andra sverigedemokrater. Jag hör sällan den här nivån av beredskap för att agera politiskt utifrån de vetenskapliga rapporter som har kommit. Nu senast gäller det rapporten från IPCC.

Med anledning av det måste jag fråga Martin Kinnunen: Befinner vi oss i en klimatkris? Är det vi människor som har försatt oss i den här krisen? Behöver vi därför agera politiskt? Vad ska vi göra, och när ska problemet lösas?

Anf. 90 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Även jag har tagit del av IPCC-rapporten. Min första reaktion var att det här är saker som vi redan vet. Vi vet att människan orsakar uppvärmning. Vi vet att vi går mot ett varmare klimat. Jag tycker om att också hämta hopp från rapporten. Man kan till exempel läsa sig till att högutsläppsscenarierna inte anses vara lika sannolika längre. Det är snarast medelutsläppsscenarierna som är mest sannolika. Det innebär att steget för att komma ned under två grader är betydligt kortare än om man tror på de scenarier som brukar styra skrämselartiklarna i medierna.

På så sätt finns det hopp att hämta. Det är inte för sent. Det kommer aldrig att bli för sent. Vi kommer alltid att kunna göra skillnad. Även om en mörk bild målas upp finns det ändå mycket hopp att hämta, tycker jag.

Anf. 91 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Om jag tolkar Martin Kinnunen lite välvilligt är det ändå vi människor som har skapat klimatkrisen, och vi måste agera politiskt.

Men jag hörde inte ett enda nytt konkret förslag på vad vi ska göra mer än att det finns hopp.

Hoppet för mig är att vi agerar gemensamt och politiskt, kommer med konkreta förslag och förstås omsätter dem i praktiken. Där är Sverigedemokraterna tyvärr renons på förslag annat än att de värnar EU:s utsläppshandel. Var är de konkreta investeringarna i det som ställer om? Var är de konkreta skatteförändringarna och regleringarna, förbud mot fossila drivmedel och bilar med utsläpp och så vidare? Var finns dessa förslag?

Den politik som Sverigedemokraterna företräder är att bara rulla över allting till enskilda människor att hantera den ökning av skred, översvämningar och extremväder som kommer att behöva hanteras om vi inte agerar nu. Det är inte solidariskt.

Anf. 92 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! I mitt anförande radade jag upp ett flertal viktiga förslag som Sverigedemokraterna står bakom. Det viktigaste vi kan göra är som sagt att bidra till forskning och utveckling, till exempel genom att få bättre möjligheter till stånd att bygga kärnkraft över hela världen. Vi kan bidra till investeringar i projekt i andra länder.

Det enskilt viktigaste är framför allt att vi trycker på internationellt för att sätta ett pris på koldioxid. Om det inte sker tror jag inte att vi kommer att komma i närheten av målen i Parisavtalet. Det är det absolut enskilt viktigaste, och det är det här regeringen och politiker bör prata om hela tiden i kontakter med de stora utsläppsländerna. Om vi inte kan prissätta koldioxid på ett globalt plan kommer vi inte att lyckas, oavsett vad EU eller Sverige gör.

Anf. 93 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! IPCC-rapporten var en alarmklocka för de flesta men uppenbarligen inte för Sverigedemokraterna. De ville för några år sedan minska SMHI:s myndighetsanslag för att de informerade om klimatförändringarnas konsekvenser. Det var tydligen fel. Den enda partiledare som inte kunde förmås att kommentera IPCC:s larmrapport var Jimmie Åkesson.

Vi har talat här om att man måste ha en karta som stämmer överens med verkligheten. Det är dock uppenbart att Sverigedemokraternas karta är någonstans från andra världskrigets tid. Man har inte hängt med i prisutvecklingen på energiområdet om vad som är lönsamt och vad som inte är lönsamt.

Vi vet nu att vår planet står i lågor. Under sommaren har människors hem, levebröd, hopp och drömmar förvandlats till aska. Hela ekosystem har förstörts.

Sverigedemokraterna är ett parti som inte ställer upp på de svenska klimatmål som finns i dag. De ställer inte upp på EU:s klimatmål. De vill sänka dem. De röstar nej till alla klimatförslag, både här inne och i Bryssel.

IPCC är på allvar. Det är allvar nu. Jag vill fråga: Hur mycket feber ska världen ha innan Sverigedemokraterna tycker att det är dags att över huvud taget agera?

Anf. 94 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Det är ändå viktigt att understryka att världen agerar. Det ser man när man läser IPCC-rapporten och tittar på de olika scenarierna. IPCC är inte speciellt tydligt om vad man tror om sannolikheten för de olika scenarierna. Det är ändå uppenbart att de löften som ges och den faktiska politik som bedrivs av länderna har betydelse. Jag tycker att det är viktigt att alla får vetskap om det, för när man lyssnar på Bolund låter det som att allt är fullständigt kört inom några år om man inte kör det här landet i botten.

Det är det här det handlar om. Vi hjälper inte till att minska utsläppen i världen om vi bidrar till att flytta utsläppen till någon annan plats. Om det blir för dyrt att tillverka varor och tjänster i Sverige och Europa kommer utsläppen att ske någon annanstans. Därför är det enskilt viktigaste som vi kan bidra med att försöka påverka andra länder att sätta ett pris på koldioxid. Det är lösningen på problemet.

Anf. 95 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det blir inte tydligare än så här. Sverigedemokraternas svar är alltid att man ska vänta och se och hoppas på att någonting ska lösa sig någon annanstans. Miljöpartiets svar är att vi gör det som krävs för att minska utsläppen här och nu, och de minskar snabbare och snabbare för varje år som går. Vartenda förslag som faktiskt leder till minskade utsläpp här i Sverige kommer från Miljöpartiet, och vartenda förslag röstar Sverigedemokraterna emot. Man vill stoppa, förhala och försena. Så ser det ut i svensk politik.

Det är uppenbart att Martin Kinnunen och Sverigedemokraterna inte bryr sig om forskningen. Man bryr sig inte om att läsa och ta del av IPCC-rapporten och på allvar förstå vad den innehåller och hur hög alarmsignalen är. Då är frågan: Tror Sverigedemokraterna att det är bättre för Sverige att gå sist in i framtiden och att vara sist med de nya teknikerna? Varför är det så viktigt för er att vi ska använda gammal teknik och inte den nya och bästa? Jag tänker till exempel på elbilar och förnybar el.

Anf. 96 MARTIN KINNUNEN (SD) replik:

Fru talman! Sverige ska vara i täten, och jag tycker att vi befinner oss där. Vi har alla möjligheter. Titta på den potential som finns i vårt energisystem, det som Miljöpartiet vill slå sönder! Det finns väldigt mycket som vår omvärld kan ta efter av oss i Sverige. Vi har också en stor enighet bland partierna här om vikten av att minska utsläppen.

Sedan är det mycket riktigt att Sverigedemokraterna inte är lika intresserade av att kasta floskler omkring sig eller av att fokusera på just hur vi beräknar utsläppen nationellt. Vi vill fokusera på hur vi kan bidra till att utsläppen i vår omvärld minskar. Ja, då kan vi fokusera på att producera fler varor här i Sverige. Kan Volvo tillverka fler lastbilar? Då kommer kanske utsläppen att öka lite här i Sverige, men de kommer att minska i vår omvärld eftersom lastbilarna inte tillverkas i länder som försörjs av fossil energi, exempelvis.

Om vi kan tillverka mer mat i Sverige, så att vi kanske kan försörja hela vår befolkning med svensk mat, slipper vi importera mat från länder där utsläppen blir högre.

Anf. 97 MAGNUS EK (C):

Fru talman! Jag talade i mitt första anförande om vikten av att Sverige visar ledarskap i klimatarbetet, både internationellt, genom att vi driver på för en ambitiös omställningstakt, och genom det svenska biståndet. Där kan vi bidra med resurser men också med svenskt kunnande som gör att människor kan lyftas ur fattigdom utan att ta omvägen över kol och olja. Det är definitionen av hållbar tillväxt, både ekologiskt och socialt.

Men vi måste också ta ett ansvar för att minska våra egna utsläpp och visa vägen. Det gör vi genom att ställa om basindustrin till klimatneutralitet. Det gör vi genom att ställa om transporterna. Det gör vi genom att använda det svenska jord- och skogsbruket som motorn i en grön omställning. Och det gör vi genom att vi i lokalsamhället, bland annat genom klimatomärkningar och gröna avdrag, har verktygen och kunskapen för att fatta hållbara beslut.

Men, fru talman, en sak blir helt tydlig i och med IPCC:s rapport: Vi kommer att drabbas av klimatförändringarna även om vi klarar våra mål. Det är redan tydligt, till exempel för oss som arbetar inom jord- och skogsbruket, att torrare somrar, översvämningar och skadedjursangrepp är en realitet som i mångt och mycket hänger samman med klimatförändringarna.

Vi har en stor utmaning i att klimatanpassa Sverige, som vi måste ta oss an mer kraftfullt. Därför vill vi i Centerpartiet bland annat se över hur vi kan trygga resurser till klimatanpassningsarbetet. De nationella satsningar som förekommer i dag är en droppe i havet av vad vi behöver på lokal nivå för att säkra klimatanpassningen.

Vi behöver tydliggöra ansvarsfördelningen mellan den lokala nivån och den nationella nivån och se till att det finns en myndighet som har en samordnande roll och att vi har ett nationellt ansvar för samhällsviktig infrastruktur och livsmedelsförsörjning.

Till detta bör vi utreda en avgift på offentligt vatten för att finansiera dessa klimatanpassningsåtgärder. Och vi behöver stärka resurserna till SMHI:s prognosarbete, så att man bättre kan förutse klimatförändringarnas effekter i Sverige.

Fru talman! Inget land i världen är skonat från klimathotet, inte heller Sverige. Och det behöver vi rusta oss för.

Anf. 98 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det var mycket i det som Magnus Ek just tog upp som jag och Vänsterpartiet håller med om. Låt oss prata om sådant som jag inte är säker på att vi håller med om lika mycket.

Jag är genuint intresserad av att veta om Centerpartiet anser att det finns någon koppling mellan den ekonomiska politiken och utsläppen. Jag talade i mitt anförande om vikten av att ha en rättvis klimatpolitik. Ifall vi sänker skatterna mycket för rika människor vet vi att de kommer att öka sin konsumtion. Det blir en SUV till, och det blir en Thailandsresa till. Det blir ökade utsläpp, helt enkelt. Vi vet att höginkomsttagare har väldigt mycket högre utsläpp än låginkomsttagare. Därför vill jag fråga Magnus Ek om Centerpartiet anser att det är en god idé att ha ekonomisk utjämning i samhället, så att vi tar lite från de rika och ger till de mindre välbeställda, också ur ett klimatperspektiv.

Prot. 2020/21:156
8 september

*Särskild debatt om
klimatläget efter
IPCC:s nya rapport*

Anf. 99 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Då fick vi in klimaträttvisa lite starkare i den här debatten. Det välkomnar jag verkligen, Jens Holm.

Jag tycker att det är bra att människor som har det sämre får det bättre, oavsett om vi pratar Sverige eller om vi pratar globalt. Jag har varit inne lite på hur vi kanske borde tillgodose det i världen. Det handlar om att se till att fattigdomsbekämpningen inte stannar av i det här och faktiskt också om att se orättvisan i att människor fortsätter vara fattiga. De måste kunna lyftas ur fattigdom samtidigt som vi klarar resursutmaningen och samtidigt som vi klarar utmaningen med klimatet. Detta hänger till viss del samman.

Visst finns det ett samband mellan klimatet, ekonomin och den ekonomiska politiken – det är självklart att det är så. Men jag tror inte att lösningen är att vi ska ha en rak omfördelningspolitik. Det beror helt enkelt på att jag inte tror att det bästa sättet att lyfta människor till en bättre morgondag är att bara klippa pengarna från någon annan och sedan fördela om dem. Vi vet att det handlar om mer ekonomisk frihet, som också gynnar dem som har det allra sämst ställt. Det behöver vara målet för politiken samtidigt som vi löser resursfrågorna och klimatutmaningarna.

Det här handlar om att klara av peak stuff, till exempel. Vi börjar se tecken på att vi närmar oss det, men vi har inte kommit hela vägen. Men dit ska vi ta oss.

Anf. 100 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Jag tackar för det svaret. Jag tänker på när Centerpartiet styrde i den borgerliga regeringen. Då sänktes skatter med ungefär 150 miljarder kronor. Tyvärr har den skattesänkarpolitiken fortsatt med S-MP-regeringen. Jag tror att det beror väldigt mycket på påtryckningar från just Centerpartiet och Liberalerna. Man tog till exempel bort skatten, värnskatten, från de rikaste i Sverige för ett par år sedan.

Vad händer om de superrika får mer pengar i sin plånbok? Det vore intressant om Magnus Ek ärligt kunde reflektera över det utifrån ett klimatperspektiv. Är det inte så att det blir ännu en shoppingresa till London, att man köper en stor stadsjeep till och att man kort och gott konsumerar ännu mer, så att utsläppen ökar ännu mer? Är inte de rikas konsumtion ett problem, och ska vi inte göra något åt det?

Anf. 101 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag tror att Jens Holm kommer ihåg siffrorna över hur mycket alliansregeringen sänkte skatten med bättre än jag – det får jag erkänna. Men jag ska säga att jag är glad för varenda krona, och jag är glad att den politiken har fortsatt. Det handlar nämligen om att flytta både mer ekonomisk frihet och mer ekonomisk makt till de enskilda medborgarna. Det handlar om att sätta fart på ekonomin genom att varje krona får vara ute och snurra i samhället snarare än att vi plockar in dem till staten. Det tycker jag i grund och botten är rätt.

Sedan kan vi gå över till grundfrågan. Vi vet båda två att varken Thailandresan eller en SUV gynnar klimatet. Det är därför vi lägger fram politik för hur man till exempel kan minska den typen av utsläpp. Det handlar inte minst om att ställa om transportsektorn. Vi har inte bara varit med och drivit igenom att vi ska ha fler skattesänkningar på jobb och företagande, utan det handlar också om att vi skärper bonus-malus-systemet, så att det

faktiskt mer effektivt trycker bort en SUV och snarare leder till en investering i en mer hållbar miljöbil.

Detta är ett exempel på hur Centerpartiet har verkat för att vi ska få bättre villkor för jobb och företagande men också för mer fart i klimatomställningen, och det är jag stolt över.

Anf. 102 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det har nu gått fyra år sedan vi enades i ganska bred samsyn i Sveriges riksdag om det klimatmål som gäller i dag: att vi ska ha noll nettoutsläpp 2045. Men den nya IPCC-rapporten är glasklar med att mer behövs. Det krävs mer, helt enkelt, för att vi ska klara av vårt klimatåtagande.

Våra slutsatser från Miljöpartiet är: Om vi ska klara av klimatkrisen måste det kosta mer att släppa ut. Vi behöver stödja det som helt enkelt är hållbart och som leder till mindre utsläpp.

Nu är Centerpartiet, trots att vi i januariavtalet var överens om en skatteväxling på 15 miljarder, emot den gröna skatteväxlingen, som skulle ge människor mer pengar i plånboken men se till att den som faktiskt förstör klimatet får betala. Det tydligaste beskedet inför höstens budget från Centerpartiet har ju varit att man inte accepterar några höjda skatter.

Därför kvarstår min fråga: Är Centerpartiet beredda att fatta de beslut som krävs för att Sverige ska bli fossilfritt?

Anf. 103 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Jag är väldigt glad över att vi skärpte klimatmålen. Jag var som ungdomsförbundare med och drev på för att Centerpartiet skulle gå in i den förhandlingen med en klar och tydlig ambition att skärpa målet så att det blev mer ambitiöst än 2045. Jag är väldigt glad över att vi också åtminstone kom fram till 2045.

Jag ser gärna att vi arbetar vidare, både för att skärpa målen och, framför allt, för att komma i mål. Som vi har varit inne på tidigare i denna debatt är det detta vi fallerar på. Jag tillhör en generation som tyvärr har blivit van vid att vi inte klarar våra miljömål i det här landet. Jag tror inte att vi är beredda att sitta genom en framtid där vi inte heller klarar klimatmålen och måste ta den fulla smällen i en värld som misslyckas med att hejda den globala uppvärmningen.

När det handlar om skattesänkningar är det helt rätt att vi inte vill höja skatten på jobb och företagande; vi vill snarare se den sänkt. Men det är inte så att vi inte är för en grön skatteväxling. Det har vi ju suttit och förhandlat med er om under de år som har varit. Jag har själv suttit i förhandlingar om hur vi tar in miljöskatterna så att vi kan sänka skatten på jobb och företagande. Detta tror jag inte kommer att vara ett problem i framtiden heller.

Anf. 104 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Till att börja med vill jag rätta Magnus Ek. Just när det gäller klimatmålen har vi faktiskt varje gång överträffat de mål som Sverige har satt upp när det gäller att minska utsläppen. Trots att olyckskorparna hela tiden har kraxat om att det skulle vara omöjligt och dyrt och att det skulle slå mot ekonomi och jobb har vi kunnat visa att det tvärtom är lättare, går snabbare och är bättre för Sverige att göra det.

Nu håller vi på att nå det etappmål som vi har satt upp för transporterna till 2030 – att minska utsläppen med 70 procent. Vi är alltså steg för steg på väg att överträffa klimatmålen, och då har vi möjlighet att skärpa dem ytterligare.

Vi får prata vidare om grön skatteväxling. De signaler Magnus Ek ger här i dag är inte de signaler vi har fått från Centerpartiet i andra sammanhang, men det är värt att diskutera vidare.

Jag vill upprepa mina frågor. När det gäller att skärpa klimatmålen till 2035 uppfattar jag att Magnus Ek säger ja. Är ni också beredda att tillsammans med oss sätta 2025 som datum för när den sista nya fossildrivna bilen får säljas? Är ni beredda att lagstifta med oss så att inga fossila bränslen faktiskt kan utvinna i Sverige?

Anf. 105 MAGNUS EK (C) replik:

Fru talman! Någon får gärna rätta mig om jag har fel, men jag är som sagt helt säker på att vi är med på grön skatteväxling. Det viktiga är att vi inte höjer skatterna på jobb och företagande och höjer det totala skatetrycket. Detta är inga nyheter – så har det varit hela denna mandatperiod när vi har suttit och förhandlat tillsammans.

Det är bra att du också upprepar de andra frågorna; jag har svarat på den första. Vad gäller bilarna så Utfasningsutredningen mig veterligen att detta blir oerhört svårt att få igenom med hänsyn till EU-rätten och EU:s regler. Jag vet inte om det mest verkningsfulla är att sikta in sig på något som inte säkert kommer att kunna genomföras, snarare än att se på hur vi får fler klimatvänliga bilar att rulla på svenska vägar och hur vi ännu snabbare klarar det mål vi har satt upp om att sänka utsläppen från hela transportsektorn. Det luktar lite signalpolitik – det får jag hålla med om. Jag är inte helt främmande för att vi någon gång ska fasa ut de fossila bilarna, men jag tror att det viktiga är att se till att vi kommer igång med den omställningen.

Till sist utvinns det inte vidare mycket fossil energi i Sverige i dag, mig veterligen. Jag tror inte att det heller är det stora problem vi står inför. Men vi har till exempel förhandlat om förbud mot uranbrytning. Allt ligger på bordet, men jag tror att det finns mer verkningsfulla åtgärder, om vi ska vara ärliga.

Anf. 106 JENS HOLM (V):

Fru talman! Varför är det viktigt att tala om rättvisa i en debatt om minskade utsläpp? Jo, för precis på samma sätt som vi blir upprörda om det på förskolan är en liten grupp barn som tar all mat från de andra barnen – det tycker vi inte är okej – borde vi bli upprörda över att en liten klick konsumerar upp en väldigt stor del av det gemensamma utsläppsutrymme vi har. Det är precis som miljöministern sa tidigare: Vi har ungefär 40 gigaton kvar att släppa ut, och vi har ungefär tio år på oss. Då är det inte okej att en tiondel i världen står för ungefär 45 procent av världens utsläpp.

Det är också av detta skäl som begreppet klimaträttvisa finns inskrivet i FN:s klimatkonvention. Det är en bärande del att klimatpolitiken måste vara rättvis.

Det är också effektivt, hävdar jag, att kombinera rättvisa med minskade utsläpp, av den enkla anledningen att om jag vet att grannen också an-

stränger sig i sin vardag för att minska sina utsläpp blir det lättare för mig att göra det. Vi gör det tillsammans, helt enkelt.

Men dessvärre ser vi inte en politik för ökad rättvisa i Sverige. Både den tidigare borgerliga regeringen och den nuvarande S-MP-regeringen har konsekvent sänkt skatter och ökat klyftor i vårt samhälle. Det försvårar, hävdar jag, den nödvändiga klimatomställningen.

Vi i Vänsterpartiet anser till exempel att om vi får en progressiv och höjd flygskatt och intäkterna går till att bygga ut järnvägen förenar vi rättvisa med minskade utsläpp. Om vi inte bygger nya motorvägar utan investerar pengarna i kollektivtrafiken får vi också minskade utsläpp och ett mer rättvist samhälle.

Vad vi behöver är alltså helt enkelt en röd politik för en grön omställning, och det är vad Vänsterpartiet står för.

Anf. 107 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Det är viktigt att kunna skilja på ord och handling. Det är lätt att säga rätt saker och att hålla eldiga anföranden i riksdagen eller på andra ställen, men när miljöpolitik ska genomföras krävs att man inte bara säger rätt saker utan faktiskt också prioriterar detta och är beredd att lägga tryck bakom orden. När miljöpolitik ska vägas mot annat i förhandlingsrummet märker vi tyvärr att Vänsterpartiet inte längre prioriterar miljöfrågorna; då står miljön inte högst på Vänsterpartiets att-göra-lista.

Vi samarbetade ju med Vänsterpartiet om budgeten i fyra år förra mandatperioden. När Vänsterpartiet självt presenterade de 80 reformer man fått igenom under hela den mandatperioden var det inte en enda som handlade om klimatet. Det var gratis glasögon för barn och friskvård för äldre, vilket är bra reformer. Men det räcker inte att säga rätt saker i kammaren eller att svara pliktskyldigt på enkäter, utan man måste också stå upp för politiken i förhandlingsrummet. Är ni i Vänsterpartiet beredda att göra det och att prioritera miljöfrågan också i förhandlingar?

Anf. 108 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Som Per Bolund vet är klimatfrågan ett av de fyra systemkrav som vi ställer på regeringen i denna budget, så vi prioriterar den verkligen. Miljöministerns historiebeteckning är helt felaktig. Det börjar, fru talman, låta lite som en rostig grammofonskiva från Miljöpartiet – att Vänsterpartiet inte ville prioritera miljö i budgetförhandlingarna.

Vi kämpade för nattågen och fick igenom satsningar på dem. Vi kämpade för kollektivtrafiken och fick igenom satsningar på den. Vi kämpade för solenergi och fick igenom satsningar på det. Vi räddade biogasbilarna i bonus-malus-systemet. Vi ville ha en högre malus, och nu ser vi vad som händer när vi tyvärr inte fick igenom en högre malus men i alla fall stöd till biogasbilarna i bonus-malus-systemet. Men dealen var att Miljöpartiet skulle kommunicera miljö och vi skulle kommunicera välfärd. Så var det då.

Men, Per Bolund, fråga miljörorelsen! Vilket parti skattade den samlade miljörorelsen som det bästa miljöpartiet inför det här valet? Svara ärligt på det!

Prot. 2020/21:156
8 september

*Särskild debatt om
klimatläget efter
IPCC:s nya rapport*

Anf. 109 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik:

Fru talman! Jag svarar gärna ärligt. Det är lätt att svara på enkäter och låta radikal, men det är i förhandlingsrummet, när man ska väga olika politikområden mot varandra, som det prövas om man verkligen står upp för de ord man uttalar i till exempel enkäter. Där har vi en annan bild än den som Jens Holm ger.

Det är intressant att notera att det även internt i Vänsterpartiet verkar finnas en viss frustration över miljöpolitiken. Vi hör om uppror bland ledamöter och medlemmar för en bättre klimatpolitik. Det som Jens Holm säger i denna debatt motsvaras inte av det som Vänsterpartiets partiledning och partiledare säger i olika anföranden runt om i landet.

Min fråga kvarstår. Vi skulle behöva allt stöd vi kan få i kampen för att faktiskt minska utsläppen och göra det som krävs. Vi behöver Vänsterpartiets stöd. Är ni beredda att inte bara säga rätt saker utan också prioritera dem när politiken ska genomföras?

Anf. 110 JENS HOLM (V) replik:

Fru talman! Det parti som Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden och hela den europeiska miljörörelsen rankade som bäst i Sverige var Vänsterpartiet. Vänsterpartiet prioriterar klimat- och miljöfrågorna, och det kommer miljöministern att se.

Jag tycker att det är väldigt bra att miljöministern sätter fokus på just handling. Det är det som är det viktiga – att inte trava utredningar på varandra. Jag har räknat utredningarna från den här regeringen, och det är någon form av rekord på miljöområdet. Jag har aldrig sett så många utredningar på miljö- och klimatområdet som S-MP-regeringen nu staplar på varandra.

Vi i Vänsterpartiet välkomnar verkligen att Miljöpartiet nu aktivt ska driva till exempel ett förbud mot att sälja nya fossilbilar. Men Miljöpartiet har styrt i sju år. Varför har ni inte lagt fram detta konkreta förslag? Ni utreder bara – tyvärr.

Anf. 111 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD):

Fru talman! Sveriges stora konkurrensfördelar i omställningen är skogen och tekniken. Vi måste använda mer av allt.

I Norge citeras ofta Nalle Puh, eller Ole Brumm som han heter där, när människor ställs inför valsituationer. När Ole Brumm tillfrågas om han vill ha mjölk eller honung till brödet svarar han: ”Ja tack, begge delar.”

Det är just det svaret som vi måste hålla fast vid i omställningen. Vi behöver allt som kan hjälpa oss.

IPCC pekar ut fyra olika scenarier för att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader och därmed förhoppningsvis undvika att effekterna av klimatförändringarna ger ohanterliga konsekvenser. I alla de fyra scenarierna krävs att kärnkraften byggs ut mycket kraftigt. Redan i de scenarier där utsläppen minskar snabbast behövs en fördubbling av kärnkraften till 2050. Fram till 2045 kommer elanvändningen att öka med minst 90 procent. Det motsvarar årsproduktionen från 14 kärnkraftsreaktorer eller mer än fyra gånger den totala vindkraften som vi har i Sverige i dag.

Utöver en kraftig kärnkraftsexpansion behövs parallellt såväl en stor-skalig utbyggnad av sol-, vind- och bioenergi som en omfattande koldioxidinlagring. Att åstadkomma allt det övriga är mer utmanande än ökningen av kärnkraften, även om det också innebär en stor utmaning.

Skogen är en fantastisk tillgång som är både kolsänka och kolförråd och som dessutom kan substituera koldioxidintensiva produkter. Självfallet ska skogen brukas, eftersom den då ger mest klimatnytta. Här måste regeringen inse att den har både forskningen och en majoritet i riksdagen emot sig. Skogen ger absolut mest klimatnytta när den brukas.

Miljöpartiet, med miljö- och klimatministern i spetsen, måste inse att deras ideologi här inte bär fram. Här måste pragmatiken trumfa högre.

Anf. 112 HELENA GELLERMAN (L):

Fru talman! Som jag sa i mitt första anförande styr Liberalernas sju utgångspunkter den konkreta politik som vi har rätt mot målet.

Klimatomställningen av transportsektorn ska bygga på skärpta utsläppskrav för både fordon och fartyg och ekonomiska styrmedel för att påskynda omställningen. Alla transportslag måste ställa om. Då 90 procent av utsläppen kommer från vägfordon är det på dem vi fokuserar, och vi baserar det på att förorenaren betalar.

Laddinfrastrukturen måste byggas ut i hög takt för att den inte ska bli ett hinder när folk ska göra sina individuella val av fordon.

Flyget är viktigt för Sverige. När det gäller utsläppen fokuserar vi på reduktionsplikt, elflyg och alternativa bränslen till dagens flygfotogen.

Industrin behöver också ställa om till fossilfri energi. Det gäller även jordbruket och skogsbruket. Jordbruket och skogsbruket är också en möjliggörare i denna omställning genom att vi använder deras produkter för energiframställning.

För att målet om nettonoll ska uppnås måste koldioxidinfångning starta långt innan de sista fossila utsläppen sker.

Allt pekar på att vi i Sverige behöver minst fördubbla elanvändningen under de närmaste 20 åren. Det kräver en plan för hur elsystemet snabbt ska kunna byggas ut för att bli mer robust. Här spelar kärnkraften en viktig roll.

Regeringen har ingen plan för detta. Faktum är att man inte ens har en plan för att lösa de akuta problemen i södra Sverige.

Liberalerna är ensamma om en klimatpolitik som möjliggör nettonollutsläpp 2045, möter framtidens elbehov och samtidigt värnar mångfald, naturvärden och våra vattendrag. Kärnkraften är nyckeln till en hållbar klimatpolitik.

Anf. 113 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP):

Fru talman! Att trycka på snooze när väckarklockan ringer på morgonen är otroligt lockande; det vet vi nog alla. Om man bara får sova tio minuter till blir det nog bra. Ännu mer lockande verkar det vara att helt stänga av och somna om.

Jag hoppades att IPCC-rapporten skulle bli en väckarklocka som inte gick att ignorera. Så har det varit för Miljöpartiet. Men tyvärr har denna debatt visat tydligt att Moderaterna, Sverigedemokraterna och Kristdemokraterna i stället har dragit täcket över huvudet och somnat om.

Denna debatt har varit ett viktigt besked till alla som har lyssnat och som tar klimathotet på det allvar som det förtjänar. Många partier i Sveriges riksdag fortsätter att motarbeta den klimatpolitik som IPCC säger krävs.

Min slutsats är därför denna: Det finns bara ett parti som prioriterar klimatet i alla förhandlingsrum. Det finns bara ett parti som vill sätta stoppdatum för fossila bränslen 2030. Och det finns bara ett miljöparti i svensk politik.

Den särskilda debatten var härmed avslutad.

§ 2 Justering av protokoll

Protokollet för den 17 augusti justerades.

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att Inge Ståhlgren (S) av sagt sig uppdraget som ersättare i riksdagen.

Kammaren biföll denna avsägelse.

Tredje vice talmannen meddelade

att *Fredrik Malm* (L) av sagt sig uppdragen som ledamot i utrikesutskottet och som suppleant i utbildningsutskottet,

att *Roger Haddad* (L) av sagt sig uppdragen som ledamot i utbildningsutskottet och som suppleant i arbetsmarknadsutskottet,

att *Joar Forssell* (L) av sagt sig uppdragen som ledamot i näringsutskottet och som suppleant i utrikesutskottet,

att *Arman Teimouri* (L) av sagt sig uppdragen som ledamot i arbetsmarknadsutskottet och som suppleant i näringsutskottet,

att *Barbro Westerholm* (L) av sagt sig uppdraget som suppleant i civilutskottet och

att *Ulla Andersson* (V) av sagt sig uppdraget som suppleant i EU-nämnden.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Liberalernas partigrupp anmält Joar Forssell som ledamot i utrikesutskottet, Fredrik Malm som ledamot i utbildningsutskottet, Arman Teimouri som ledamot i näringsutskottet, Roger Haddad som ledamot i arbetsmarknadsutskottet, Jakob Olofsgård som suppleant i civilutskottet samt Maria Nilsson som suppleant i utrikesutskottet.

ledamot i utrikesutskottet

Joar Forssell (L)

ledamot i utbildningsutskottet

Fredrik Malm (L)

ledamot i näringsutskottet

Arman Teimouri (L)

ledamot i arbetsmarknadsutskottet

Roger Haddad (L)

suppleant i civilutskottet

Jakob Olofsgård (L)

suppleant i utrikesutskottet

Maria Nilsson (L)

§ 5 Meddelande om namnändring

Tredje vice talmannen meddelade att Christina Östberg (SD) ändrat namn till *Christina Tapper Östberg*.

§ 6 Meddelande om särskild debatt om händelseutvecklingen i Afghanistan

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Moderaternas och Centerpartiets partigrupper skulle en särskild debatt om händelseutvecklingen i Afghanistan anordnas *måndagen den 13 september kl. 9.00*.

Från regeringen skulle utrikesminister Ann Linde (S) delta.

De inkomna skrivelserna hade följande lydelser:

Begäran om särskild debatt angående händelseutvecklingen i Afghanistan

Sammanbrottet i Afghanistan och talibanernas maktövertagande har skett med en hastighet som få har kunnat förutse. Tjugo år av arbete för ökad säkerhet och utveckling i Afghanistan riskerar nu att gå till spillo. Under dessa tjugo år har enorma resurser, både mänskliga och materiella, satsats på att föra landet närmare demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och rättsstat. Trots allt detta arbete lyckades talibanerna lägga under sig landet på mycket kort tid.

Det som har hänt i Afghanistan kommer att få stora konsekvenser både i Afghanistan, men även för omvärlden. I Afghanistan är risken överhängande att kvinnors rättigheter kommer att tryckas tillbaka och att de fram-

steg som gjorts när det gäller tillgången till utbildning, hälso- och sjukvård samt den demokratiska utvecklingen i landet kommer att omintetgöras.

I en bredare kontext finns en uppenbar risk att ett talibanstyrt Afghanistan kan destabilisera regionen, en region som redan är präglad av stora spänningar i form av bland annat radikaliserings, interna motsättningar och kärnvapenhot. Både Kina och Ryssland har visat att de kommer att flytta fram sina positioner i Afghanistan och i kringliggande länder.

I och med talibanernas övertagande av makten ökar även risken att Afghanistan återigen blir en fristad för terrorister med kapacitet att utföra attacker både i närområdet och globalt. Redan nu står det även klart att situationen i Afghanistan kommer att resultera i omfattande flyktingströmmar som återigen kommer att innebära en stor utmaning för omvärlden, inklusive Sverige.

Händelseutvecklingen i Afghanistan ger upphov till en rad frågor som måste besvaras och som kommer att få långtgående konsekvenser på en rad områden. Det handlar både om vad som har hänt och hur det kunde hända, men även om vilka slutsatser vi drar för framtiden.

Här och nu måste Sverige ta ställning hur vi ska förhålla oss till den nya talibanregimen och vad som ska hända när det gäller biståndet till Afghanistan. Landet är idag den största mottagaren av svenskt bistånd. Det måste till en grundlig analys av såväl militära som civila svenska insatser och hur de har samverkat. Detta för att liknande insatser på andra platser ska fungera bättre.

Även de geostrategiska konsekvenserna när det gäller saker som Kinas och Rysslands agerande, USA:s framtida engagemang samt den roll vilken grannländer som Pakistan och Iran har spelat måste belysas.

Regeringens agerande i slutfasen, när det började stå klart att talibanerna stod i begrepp att ta över landet, kräver särskild uppmärksamhet. Det är uppenbart att det finns en rad frågetecken när det gäller till exempel hur Sverige har hanterat säkerheten för den lokalanställda personalen inklusive de tolkar som arbetat för Sverige, i Afghanistan. Frågor har även rests på ett generellt plan när det gäller hur väl förberedda Sverige var för om det värsta skulle hända i Afghanistan.

Moderaterna begär därför en särskild debatt om händelseutvecklingen i Afghanistan. Det behövs en bred politisk diskussion kring en fråga som kommer att få långtgående konsekvenser på flera politikområden under lång tid framöver.

Stockholm den 19 augusti 2021

Tobias Billström (M)

Gruppledare

Begäran om särskild debatt om Afghanistan

Vi i Centerpartiet har alltid stöttat insatserna i Afghanistan där Sverige under lång tid tillsammans med andra har lagt stora resurser på att skapa fred och säkerhet, bygga upp de afghanska säkerhetsstyrkorna, den afghanska polisen och genom biståndet möjliggöra bättre livschanser för befolkningen genom exempelvis utbildning, hälsovård och utveckling. Vi ser att stora utvecklingssteg har tagits där mödra- och spädbarnsdödligheten minskat stort, miljontals fler barn inkl. flickor fått utbildning och nu kan läsa och skriva. Steg mot inkluderande mer demokratiska val har hållits. Allt detta riskerar nu gå om intet när talibanerna åter tagit kontrollen över

i princip hela landet. För människorna i Afghanistan är talibanernas markvinningar inget annat än en fullständig katastrof och vi ser också att många i ren desperation försöker fly landet för att rädda sig själva och sin familj undan talibanernas tyranni. Bilderna från flygplatsen där människor panikartat klamrar sig fast på flygplanen kommer för alltid ha etsat sig fast i minnet. Det är viktigt att människor ska kunna få skydd via lagliga och säkra vägar.

Det stod klart från början att talibanerna skulle vinna mark men hastigheten och omfattningen har varit förvånande. Det väcker många frågor kring säkerhets- och geopolitik i regionen men också kring förutsättningar för framtida militära insatser. Det är Centerpartiets uppfattning att Sverige ska fortsätta att bidra till fred och säkerhet runt om i världen men att det finns mycket att lära av erfarenheterna från Afghanistan, inte minst överlämnandet till nationella myndigheter då en militär insats avslutas. Den militära insatsen har alltid haft ett FN-mandat i grunden.

Svenska regeringen har tyvärr stått oförberedd och oförmögen att agera när konsekvenserna av tillbakadragandet gick snabbare än förutsatt. Det väcker frågor kring svensk krisberedskap och omställningsförmåga. Frågor om solidaritet med de som stått sida vid sida med oss. Den tid man trodde sig ha tillgodo fanns inte och inte heller tycks det ha funnits några reservplaner. Bara några få dagar innan talibanerna återtog Kabul stod en av regeringens ministrar och ifrågasatte behovet av att hjälpa de afghaner som tillsammans med svensk trupp under lång tid bidragit till fred och stabilitet och att talibanerna hållits borta. Det är en slående skillnad mot hur andra länders ledare sluter upp bakom de afghaner som varit del av de internationella ansträngningarna och gör allt för att de också ska evakueras och få en fristad.

Vi vill ha en ordentlig genomlysning av svenskt agerande innan, under och efter talibanernas återtagande såväl som det fortsatta svenska bidraget till Afghanistan. Vi kan inte lämna landet och dess invånare ensamma. Vi vill därför att riksdagen håller en särskild debatt om Afghanistan.

Stockholm den 19 augusti 2021

Anders W Jonsson, gruppledare för Centerpartiet

genom

Ragnhild Elfsö

administrativ sekreterare, Centerpartiets gruppkansli

§ 7 Meddelande om partiledardebatt

Tredje vice talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 15 september kl. 9.00.*

§ 8 Meddelande om debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

Tredje vice talmannen meddelade att debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande skulle äga rum *måndagen den 20 september kl. 13.00.*

§ 9 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2020/21:62 för torsdagen den 2 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 10 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:846

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:846 Sveriges insatser i Sahel
av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 16 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 2 september 2021

Utrikesdepartementet

Ann Linde (S)

Enligt uppdrag

Anna Hammargren

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:856

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:856 Vindkraftens påverkan på Sveriges ren-
näring

av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 september 2021.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad
tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 september 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:866

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:866 Bilimport och svenskt kulturarv
av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2021.
Interpellationen besvaras gemensamt med 871, 872 och 873.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 2 september 2021
Miljödepartementet
Per Bolund (MP)
Enligt uppdrag
Egon Abresparr
Expeditionschef

Prot. 2020/21:156
8 september

Interpellation 2020/21:869

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:869 Slutförvarets framtid
av Lars Hjalmered (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 24 september 2021.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 2 september 2021

Miljödepartementet
Per Bolund (MP)
Enligt uppdrag
Egon Abresparr
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:871

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:871 Veteranbilar som blir klassade som miljöfarligt avfall
av Thomas Morell (SD)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2021.

Interpellationen besvaras gemensamt med 866, 872 och 873.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 2 september 2021

Miljödepartementet
Per Bolund (MP)
Enligt uppdrag
Egon Abresparr
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:872

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:872 Hanteringen av importerade veteranfordon från USA
av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2021.

Interpellationen besvaras gemensamt med 866, 871 och 873.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 september 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:873

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:873 Tullverkets och länsstyrelsens hantering av importerade veteranfordon

av Jan Ericson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 12 oktober 2021. Interpellationen besvaras gemensamt med 866, 871 och 872. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 2 september 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:890

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:890 Vård och stöd för personer som har utsatts för sexualbrott

av Marléne Lund Kopparklint (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 23 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tillfälligt förhinder att närvara i kammaren.

Stockholm den 3 september 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:892

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:892 Barnfetma

av Alexandra Anstrell (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 23 september 2021.

Skälet till dröjsmålet är tillfälligt förhinder att närvara i kammaren.
Stockholm den 3 september 2021
Socialdepartementet
Lena Hallengren (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditionschef

Prot. 2020/21:156
8 september

§ 11 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2020/21:FPM139 Förordning om hållbara bränslen inom luftfarten
COM(2021) 561 till trafikutskottet
2020/21:FPM140 Förordning om förnybara bränslen för sjöfarten
COM(2021) 562 till trafikutskottet
2020/21:FPM141 Översyn av direktivet om utbyggnad av infrastrukturen för alternativa bränslen *COM(2021) 559* till trafikutskottet
2020/21:FPM142 Direktiv om brottsbekämpningens åtkomst till bankkontoregister *COM(2021) 429* till justitieutskottet
2020/21:FPM143 Revidering av EU:s krav för koldioxidutsläpp från nya lätta fordon *COM(2021) 556* till miljö- och jordbruksutskottet
2020/21:FPM144 Revidering av EU:s direktiv för förnybar energi *COM(2021) 557* till näringsutskottet
2020/21:FPM145 EU:s skogsstrategi för 2030 *COM(2021) 572* till miljö- och jordbruksutskottet
2020/21:FPM146 EU-paket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism *COM(2021) 420*, *COM(2021) 421*, *COM(2021) 422*, *COM(2021) 423* till finansutskottet

§ 12 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2020/21:214 Utökade möjligheter att avgöra mål på handlingarna i allmän domstol
2020/21:216 Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål
2020/21:220 Bättre uppföljning av läkemedel för djur

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till och med *onsdagen den 29 september*.

§ 13 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 3 september

2020/21:895 Ökning av telefonsamtalen till Bris
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

den 6 september

2020/21:896 Utbyggnaden av Västra stambanan
av *Sten Bergheden* (M)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)
2020/21:897 Ideella föreningars läxhjälpstöd
av *Jörgen Grubb* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)
2020/21:898 Utrikes födda kvinnors inträde på arbetsmarknaden
av *Roger Haddad* (L)
till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)
2020/21:899 Den skenande gängkriminaliteten
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)
2020/21:900 En ny bankskatt
av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)
2020/21:901 Vargens hot mot djurproduktionen och den biologiska mångfalden
av *Sten Bergheden* (M)
till näringsminister *Ibrahim Baylan* (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 3 september

2020/21:3581 Myndighetsanställdas arbetssituation
av *Björn Söder* (SD)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)
2020/21:3582 Krav på vaccinering
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)
2020/21:3583 Vaccinpass
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till kultur- och demokratiminister *Amanda Lind* (MP)
2020/21:3584 Drogförsäljning av lustgas
av *Sofia Nilsson* (C)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:3585 Stölder av bildelar

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3586 Otillåten påverkan på journalister

av *Boriana Åberg* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3587 De fortsatta skjutningarna och sprängningarna i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3588 Återvinning av vindkrafts- och solenergianläggningar

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3589 Utförsel av stulna bildelar

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:3590 Tryggheten i skolan

av *Björn Söder* (SD)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3591 Lärdomar av Ungerns hantering av arbetslöshet

av *Björn Söder* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

den 6 september

2020/21:3592 Utbyggnaden av Västra stambanan

av *Sten Bergheden* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3593 Breddat villkorat bistånd

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3594 De höjda avgifterna för sjöfarten

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3595 Digitaliseringen inom bolagsrätten

av *Mikael Eskilander* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3596 Tydliggörande av kreditkostnader

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:3597 Förebyggande av kriminalitet

av *Lotta Olsson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3598 Adhd och kriminalitet

av *Lotta Olsson* (M)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:3599 El- och nätbrist som påverkar människors vardag

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

Prot. 2020/21:156

8 september

2020/21:3600 Kalkbrytning i Norrbotten

av *Sten Bergheden* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3601 Statligt stöd till miljöorganisationer

av *Rickard Nordin* (C)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3602 Svensk resestöd till IS-resenärer

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3603 Sveriges internationella bistånd samt korruption

av *Helena Storckenfeldt* (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3604 Bristen på halvledare

av *Sten Bergheden* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3605 Vargens hot mot djurproduktionen och den biologiska mångfalden

av *Sten Bergheden* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3606 Tvångstester av asylsökande som vägrar låta sig testas

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3607 Krami

av *Hans Hoff* (S)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3608 UD:s medverkan vid hämtning av misstänkta terrorister

av *Boriana Åberg* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3609 Straff för återvändande IS-terrorister

av *Boriana Åberg* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3610 Hämtningen av misstänkta terrorister till Sverige

av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3611 Vaccinering mot covid-19 för barn och unga över tolv år

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3612 Den svenska evakueringen från Afghanistan

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3613 OSSE-stöd till Kazakstan mot terrorism

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3614 Besparingar inom polisen

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:3615 Möjligheten att genomföra godstransporter med järnväg

av Mikael Larsson (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3616 Handläggningstider för miljötillstånd

av Daniel Bäckström (C)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3617 De statliga naturreservatens skötselplaner

av Mikael Larsson (C)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3618 Den fortsatt svåra humanitära situationen i Östafrika

av Anders Österberg (S)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 2 september

2020/21:3479 Utbyggnaden av E6:an mellan Vellinge och Malmö

av Anders Hansson (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3474 En analys av svenskt bistånd till Afghanistan

av Hans Wallmark (M)

till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:3478 Tvärförbindelse Södertörn

av Malin Danielsson (L)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3477 Beslut i slutförvarsfrågan

av Alexandra Anstrell (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:3475 Elförsörjningen i Västra Götaland

av Josef Fransson (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:3476 Nya fynd av kroppar utanför M/S Estonia

av Björn Söder (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

den 3 september

2020/21:3483 Terrorträning i Afghanistan

av Björn Söder (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3484 Opartisk rapportering inom SVT

av Michael Rubbestad (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:3481 Infrastruktursatsning i Jämtland

av *Per Åsling* (C)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:3482 Vård för personer som utsatts för traumatiska upplevelser i barndomen

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3480 En ny landsbygdsminister

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsminister Stefan Löfven (S)

den 6 september

2020/21:3491 Osäkerheten som kantar gruvbranschen

av *Lars Hjälmred* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3493 Stöd till Litauen och Polen mot migrantvågen

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3488 Kustnära fiske

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3486 Byggnad i riksintresseområden

av *Roger Hedlund* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:3489 Ökad oro för handelshinder

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:3485 Internationella valutafonden och Belarus

av *Magdalena Schröder* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:3487 Bodelning på lika villkor

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3494 Risker för radioaktiva nedfall över Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3496 Placering av Hera i Stockholms län

av *Niklas Wykman* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:3490 Krisstöd till företag och proportionalitet

av *Lars Hjälmred* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:3497 Skydd för bostäder

av *Roger Hedlund* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:3495 Hyresstatistik för pensionärsbostäder

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

den 7 september

Prot. 2020/21:156
8 september

2020/21:3499 Utvisningar av afghaner med avvisningsbeslut

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:3500 Turkiets bombningar i norra Irak

av *Robert Hannah* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:3502 Tillståndprocesser för laddstationer

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:3498 Åtgärder mot skjutningar och annan brottslighet

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 15.39.

Sammanträdet leddes av tredje vice talmannen.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Särskild debatt om klimatläget efter IPCC:s nya rapport.....	1
Anf. 1 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	1
Anf. 2 HANNA WESTERÉN (S)	2
Anf. 3 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	2
Anf. 4 MARTIN KINNUNEN (SD)	3
Anf. 5 MAGNUS EK (C).....	4
Ajournering.....	5
Återupptaget sammanträde.....	5
Anf. 6 JENS HOLM (V)	5
Anf. 7 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	6
Anf. 8 HELENA GELLERMAN (L)	7
Anf. 9 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	7
Anf. 10 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	8
Anf. 11 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	8
Anf. 12 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik.....	9
Anf. 13 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	9
Anf. 14 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	9
Anf. 15 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	10
Anf. 16 MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	10
Anf. 17 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	10
Anf. 18 MAGNUS EK (C) replik	11
Anf. 19 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	11
Anf. 20 MAGNUS EK (C) replik	11
Anf. 21 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	12
Anf. 22 JENS HOLM (V) replik.....	12
Anf. 23 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	13
Anf. 24 JENS HOLM (V) replik.....	13
Anf. 25 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	13
Anf. 26 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	14
Anf. 27 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	14
Anf. 28 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik	14
Anf. 29 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	15
Anf. 30 HELENA GELLERMAN (L) replik.....	15
Anf. 31 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	15
Anf. 32 HELENA GELLERMAN (L) replik.....	16

Anf. 33 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	
replik.....	16
Anf. 34 HANNA WESTERÉN (S)	16
Anf. 35 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	17
Anf. 36 HANNA WESTERÉN (S) replik	17
Anf. 37 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	17
Anf. 38 HANNA WESTERÉN (S) replik	18
Anf. 39 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	18
Anf. 40 HANNA WESTERÉN (S) replik	18
Anf. 41 MARTIN KINNUNEN (SD) replik	18
Anf. 42 HANNA WESTERÉN (S) replik	19
Anf. 43 MAGNUS EK (C) replik.....	19
Anf. 44 HANNA WESTERÉN (S) replik	19
Anf. 45 MAGNUS EK (C) replik.....	20
Anf. 46 HANNA WESTERÉN (S) replik	20
Anf. 47 JENS HOLM (V) replik	20
Anf. 48 HANNA WESTERÉN (S) replik	20
Anf. 49 JENS HOLM (V) replik	21
Anf. 50 HANNA WESTERÉN (S) replik	21
Anf. 51 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	21
Anf. 52 HANNA WESTERÉN (S) replik	22
Anf. 53 KJELL-ARNE OTTOSSON (KD) replik.....	22
Anf. 54 HANNA WESTERÉN (S) replik	22
Anf. 55 HELENA GELLERMAN (L) replik	22
Anf. 56 HANNA WESTERÉN (S) replik	23
Anf. 57 HELENA GELLERMAN (L) replik	23
Anf. 58 HANNA WESTERÉN (S) replik	23
Anf. 59 JESSICA ROSENCRANTZ (M)	24
Anf. 60 HANNA WESTERÉN (S) replik	24
Anf. 61 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	24
Anf. 62 HANNA WESTERÉN (S) replik	25
Anf. 63 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	25
Anf. 64 MAGNUS EK (C) replik.....	25
Anf. 65 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	26
Anf. 66 MAGNUS EK (C) replik.....	26
Anf. 67 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	27
Anf. 68 JENS HOLM (V) replik	27
Anf. 69 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	27
Anf. 70 JENS HOLM (V) replik	28
Anf. 71 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	28
Anf. 72 HELENA GELLERMAN (L) replik	28
Anf. 73 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	29
Anf. 74 HELENA GELLERMAN (L) replik	29
Anf. 75 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	29
Anf. 76 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	
replik.....	29
Anf. 77 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	30
Anf. 78 Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	
replik.....	30
Anf. 79 JESSICA ROSENCRANTZ (M) replik	30
Anf. 80 MARTIN KINNUNEN (SD)	31

Anf. 81	HANNA WESTERÉN (S) replik.....	31
Anf. 82	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	32
Anf. 83	HANNA WESTERÉN (S) replik.....	32
Anf. 84	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	32
Anf. 85	MAGNUS EK (C) replik	32
Anf. 86	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	33
Anf. 87	MAGNUS EK (C) replik	33
Anf. 88	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	34
Anf. 89	JENS HOLM (V) replik.....	34
Anf. 90	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	34
Anf. 91	JENS HOLM (V) replik.....	34
Anf. 92	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	35
Anf. 93	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	35
Anf. 94	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	36
Anf. 95	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	36
Anf. 96	MARTIN KINNUNEN (SD) replik.....	36
Anf. 97	MAGNUS EK (C).....	37
Anf. 98	JENS HOLM (V) replik.....	37
Anf. 99	MAGNUS EK (C) replik	38
Anf. 100	JENS HOLM (V) replik.....	38
Anf. 101	MAGNUS EK (C) replik	38
Anf. 102	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	39
Anf. 103	MAGNUS EK (C) replik	39
Anf. 104	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	39
Anf. 105	MAGNUS EK (C) replik	40
Anf. 106	JENS HOLM (V)	40
Anf. 107	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	41
Anf. 108	JENS HOLM (V) replik.....	41
Anf. 109	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP) replik	42
Anf. 110	JENS HOLM (V) replik.....	42
Anf. 111	KJELL-ARNE OTTOSSON (KD).....	42
Anf. 112	HELENA GELLERMAN (L)	43
Anf. 113	Miljö- och klimatminister PER BOLUND (MP)	43
§ 2	Justering av protokoll	44
§ 3	Avsägelser.....	44
§ 4	Anmälan om kompletteringsval	44
§ 5	Meddelande om namnändring	45
§ 6	Meddelande om särskild debatt om händelseutvecklingen i Afghanistan	45
§ 7	Meddelande om partiledardebatt.....	47
§ 8	Meddelande om debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande.....	47
§ 9	Anmälan om subsidiaritetsprövning	48
§ 10	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	48

§ 11 Anmälan om faktapromemorior	51	Prot. 2020/21:156
§ 12 Bordläggning och beslut om förlängd motionstid	51	8 september
§ 13 Anmälan om interpellationer.....	52	
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	52	
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	55	
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 15.39.....	57	